

ปักษาพรรณ

ในพื้นที่เกาะเสมสาร และเกาะช้างเค็ยง

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ชัย หาญยุทธนากร
ว่าที่ร้อยตรีศักรินทร์ แสนสุข

จัดพิมพ์โดย

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สนองพระราชดำริโดย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อพ.สธ.-จุฬ)
ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สนับสนุนโดย

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

คำนิยม

เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสืบสานพระราชปณิธานต่อ ในงานอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรของประเทศ ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ที่ทรงมีพระราชดำริให้มีการศึกษาสำรวจ ตั้งแต่ยอดเขาถึงใต้ทะเล เพื่ออนุรักษ์และพัฒนา ทรัพยากรไทย ภูมิปัญญาไทย ให้คงอยู่เป็นสมบัติของชาติสืบไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้ร่วมสนองพระราชดำริ ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ทำการศึกษาสำรวจ วิจัย ในพื้นที่ต่าง ๆ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ มาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ โครงการสร้างป่าพันธุกรรมพืชตามแนวพระราชดำริ อุทยานแห่งชาติทับลาน อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่เกาะเสม็ดและเกาะช้างเคียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี รวมทั้งเกาะอื่น ๆ ในอ่าวไทย และทะเลอันดามัน ที่อยู่ในการดูแลของกองทัพเรือและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ พื้นที่หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เขาวังเขมรและแปลง ๙๐๕ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี และพื้นที่ปกปักรักษาพันธุกรรมพืชและทรัพยากร การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในการนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดทำหนังสือเรื่อง “ปักษาพรรณ ในพื้นที่เกาะเสม็ด และเกาะช้างเคียน”

นกหรือปักษาพรรณ เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความหลากหลายในธรรมชาติ และมีความสำคัญในระบบนิเวศ เป็นทั้งผู้ผสมเกสร ผู้แพร่พันธุ์พืช และผู้ล่า นกแต่ละชนิดมีความต้องการของอาหารไม่เหมือนกัน หากในแต่ละพื้นที่มีอาหารของนกหลากหลายชนิดอยู่ในบริเวณเดียวกัน จะดึงดูดให้นกชนิดต่าง ๆ เข้ามาอาศัยหรือหากินอยู่ในบริเวณเดียวกัน นอกจากนั้นยังมีพฤติกรรมในการอพยพจากบริเวณซีกโลกต่าง ๆ ที่มีอากาศหนาวเย็นลงมาหาอาหารและสืบพันธุ์ในบริเวณที่มีอากาศอบอุ่นกว่าตามเส้นทางเดิมทุกปี ซึ่งผลการอพยพของประชากรนกเหล่านี้ทำให้ความหลากหลายทางชนิดของนกในพื้นที่หนึ่ง ๆ อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาลและตามลักษณะของพื้นที่

ดังนั้นการศึกษาความหลากหลายทางชนิดของนกในพื้นที่หนึ่ง ๆ อย่างต่อเนื่อง จึงเป็นประโยชน์ในการประเมินความหลากหลายทางชนิดของนกในพื้นที่นั้น ๆ ได้ถูกต้อง อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้เป็นดัชนีชี้วัดความอุดมสมบูรณ์และการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ ใช้ในการจัดการพื้นที่และพื้นที่ข้างเคียงให้เป็นแหล่งเรียนรู้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งการเรียนรู้ดังกล่าวยังเป็นประโยชน์สำหรับกิจกรรมการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์ กิจกรรมในการฝึกทักษะการสังเกต กิจกรรมสำหรับการออกกำลังกาย กิจกรรมที่ช่วยให้ผ่อนคลาย และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

หนังสือเล่มนี้ จะเป็นคู่มือเกี่ยวกับการศึกษาความหลากหลายของนก (ปักษาพรรณ) ในพื้นที่เกาะเสม็ดและเกาะช้างเคียน ซึ่งจะทำให้ผู้ที่สนใจได้รับความรู้ รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้เยาวชน นิสิต นักศึกษา ประชาชนและผู้ที่มีสนใจทั่วไป ได้เห็นถึงประโยชน์ ความงามและคุณค่าของทรัพยากรในกลุ่มนี้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรของประเทศอย่างยั่งยืนได้ต่อไปในอนาคต

รองศาสตราจารย์ ผุสดี ปริยานนท์
บรรณาธิการ

คำนำ

หนังสือ “ปักษาพรรณ ในพื้นที่เกาะเสมสาร และเกาะช้างเคียง” เป็นการรวบรวมผลงานจากการสำรวจตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2557 - 2562 และจากข้อมูลในหนังสือ “นกในหมู่เกาะเสมสาร” (2553) และหนังสือ “ความหลากหลาย และสถานภาพนกในหมู่เกาะทะเลไทย” (2554) โดยมีรองศาสตราจารย์ วีณา เมฆวิชัย เป็นบรรณาธิการ ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (โครงการ อพ.สธ.) โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เข้าร่วมสนองพระราชดำริ จัดทำเป็นโครงการ อพ.สธ.-จฬ ทั้งนี้ข้อมูลบางส่วนเคยได้รับการตีพิมพ์ในหนังสือ “แล...นก บนเกาะเสมสาร” (2559)

ในหนังสือเล่มนี้มีรายงานจำนวนของนกทั้งสิ้น 158 ชนิด เพิ่มขึ้นจากหนังสือ “แล...นก บนเกาะเสมสาร” (2559) จำนวน 28 ชนิด ในจำนวนนี้มีทั้งนกที่พบบนเกาะเสมสาร และเกาะช้างเคียง เช่น เกาะจวง เกาะจาน และหินโสโครกรอบข้างเกาะเสมสาร นกบางกลุ่มมีจำนวนเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการจัดจำแนกทำให้มีชนิด (species) เพิ่มขึ้น เช่น นกแขวสวรรค์ ถูกแบ่งออก 3 ชนิด คือ นกแขวสวรรค์หางดำ นกแขวสวรรค์หัวดำ และนกแขวสวรรค์ ในขณะที่เดียวกันนกกระจ๊อยวงตาสีทองถูกตัดออกจากรายชื่อ นก เนื่องจากในปัจจุบันนกชนิดนี้ถูกแบ่งออกเป็นชนิดใหม่ 4 ชนิด ทำให้ไม่สามารถแยกออกได้ว่านกที่พบในรายงานเป็นนกชนิดใดจากข้อมูลที่มีอยู่

ภาพนกในหนังสือเล่มนี้เกือบทั้งหมดเป็นภาพจากหนังสือ “แล...นก บนเกาะเสมสาร” (2559) ยกเว้นนกชนิดที่เพิ่มเติมเข้ามา ภาพนกเหล่านี้บางส่วนได้มาจากการถ่ายภาพนกบนเกาะเสมสาร หรือพื้นที่ใกล้เคียง เช่น นกนางนวลเกลบลีๆหลาย นกนางนวลเกลบลีขาว และนางนวลเกลบลีหงอนใหญ่ ภาพบางส่วนเป็นภาพนกที่ได้จากแหล่งอื่น ๆ เพื่อนำมาเพิ่มเติมความสมบูรณ์ของหนังสือ

ทีมผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างจิตสำนึกเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับเยาวชน นักเรียน ครู อาจารย์ และประชาชนผู้สนใจในกิจกรรมดูนก หรือศึกษาระบบนิเวศ และนำไปสู่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในที่สุด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ชัย หาญยุทธนากร
ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

จากหนังสือ “นกในหมู่เกาะแสมสาร”

โดย รองศาสตราจารย์ วิภา เมฆวิชัย

เกาะแสมสารได้จัดให้เป็นเสมือนแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติสำหรับเยาวชนและประชาชน เกาะแสมสารเป็นพื้นที่ภายใต้การดูแลของกองทัพเรือ ได้รับการสนับสนุนจากโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) และทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้เข้าร่วมสนองพระราชดำริในโครงการอพ.สธ.

นกเป็นสิ่งมีชีวิตที่พบได้ง่าย และเกือบทุกแห่งหน จึงเป็นโอกาสที่ดีสำหรับเยาวชน และประชาชนที่สนใจ จะได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติทางด้านนกในบริเวณหมู่เกาะแสมสาร นอกจากนั้นยังได้ฝึกทักษะเกี่ยวกับการสังเกต การจดบันทึกเพื่อที่จะถ่ายทอดข้อมูลไปยังอนุชนรุ่นหลัง เนื่องจากสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาส่งผลถึงชนิดนกที่อาศัยภายใต้สิ่งแวดล้อมนี้เปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้นผู้ที่เข้ามาเรียนรู้ในพื้นที่นี้เปรียบเสมือนเป็นการมาเรียนรู้ร่วมกัน และถ่ายทอดความรู้แก่คนรุ่นหลังสืบต่อไป กิจกรรมดูนกยังเป็นกิจกรรมที่มีการฝึกปฏิบัติตัวไม่ส่งเสียงดัง และไม่ไปรบกวน ตลอดจนส่งผลกระทบต่อด้านลบแก่นก ในทางตรงกันข้ามกลับจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติมีจิตใจอ่อนโยนรัก และห่วงแหนในทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นสมบัติของปวงชนชาวไทยให้ยังคงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

ในเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงสภาพป่าที่เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของนก วิธีปฏิบัติตัวในการดูนก ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการดูนก เพื่อที่จะปูความรู้พื้นฐานในการนำเข้าสู่กิจกรรม แนะนำเส้นทาง การดูนกพร้อมภาพนกที่สามารถจะพบได้ตามเส้นทางต่าง ๆ นอกจากนั้นยังสามารถติดตามเนื้อหาสาระ และรายละเอียดของนกแต่ละชนิดในเกาะแสมสาร พร้อมภาพนกประกอบ และข้อมูลการพบนกในหมู่เกาะข้างเคียง

คณะผู้จัดทำหนังสือเล่มนี้หวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่สาธารณชน ตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นการปลูกจิตสำนึกแก่เยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน

หนังสือ “นกในหมู่เกาะแสมสาร”

พ.ศ. 2553

“การดูนกทำให้เราเพลิดเพลินมีความสุข เกิดแรงบันดาลใจ จากเริ่มแรกเราอาจเป็นผู้ไม่รู้ถ้าเราได้เรียนรู้ และทำต่อไปเรื่อย ๆ ในที่สุดเราจะเป็นผู้รู้เป็นผู้เชี่ยวชาญ ที่สำคัญ คือ ขอให้ทำสม่ำเสมอ”

รองศาสตราจารย์รีณา เมฆวิชัย

สารบัญ

คำนิยม		1
คำนำ		2
คำนำจากหนังสือ “นกในหมู่เกาะแสมสาร”		3
สารบัญ		5
ส่วนประกอบต่างของข้อมูลนกในหนังสือ “ปักษาพรรณ ในพื้นที่เกาะแสมสาร และเกาะช้างเคียง”		8
ส่วนต่าง ๆ ของนก		9
บทกลอน “ปักษาพรรณ ในพื้นที่เกาะแสมสาร และเกาะช้างเคียง”		89
ความหลากหลายของปักษาพรรณ ในพื้นที่เกาะแสมสาร และเกาะช้างเคียง		91
ดัชนีชื่อสามัญ (ไทย)		93
คณะปฏิบัติงานวิทยากร		95
กิตติกรรมประกาศ		95
หนังสืออ้างอิง		95
วงศ์ Phasianidae		21
ไก่ป่าคุ้มครอง	10	นกอีแอ่นนอกเกาะ
ไก่ป่าคุ้มครอง		นกกรีก
วงศ์ Columbidae		วงศ์ Charadriidae
นกเป็ดน้ำจืด	10	นกกระแตแต้แว้ด
นกเขาขาว	11	วงศ์ Scolopacidae
นกเขาใหญ่	11	นกเด้าดิน
นกเขาไฟ	11	นกอีแอ่นเล็ก
นกเขาไฟ		นกอีแอ่นใหญ่
วงศ์ Caprimulgidae		วงศ์ Turnicidae
นกตบยุงเล็ก	12	นกคุ้มมอกลาย
นกตบยุงภูเขา	13	วงศ์ Laridae
นกตบยุงหางยาว	13	นกนางนวลแกลบเคราขาว
วงศ์ Apodidae		นกนางนวลแกลบท้ายทอยดำ
นกแอ่นตาล	14	นกนางนวลแกลบเล็ก
นกแอ่นกินรัง	14	นกนางนวลแกลบคิ้วขาว
นกแอ่นบ้าน	15	นกนางนวลแกลบธรรมดา
วงศ์ Cuculidae		นกนางนวลแกลบสีฟ้า
นกคัคคูมรกต	15	นกนางนวลแกลบหงอนใหญ่
นกคัคคูแข่งแซว	16	วงศ์ Phalacrocoracidae
นกคัคคูพันธุ์อินเดีย	16	นกกาหน้าเล็ก
นกคัคคูพันธุ์หิมาลัย	17	วงศ์ Ardeidae
นกคัคคูเหยี่ยวแดง	17	นกยางไฟหัวดำ
นกคัคคูเหยี่ยวใหญ่	18	นกยางไฟธรรมดา
นกกาเหว่า	18	นกยางกรอกพันธุ์จีน
นกคัคคูหงอน	19	นกยางทะเล
นกอีวาบตักแตน	19	นกยางเขียว
นกกระปูดเล็ก	20	นกยางโทนน้อย
นกกระปูดใหญ่	20	นกยางดำ
นกบั้งรอกใหญ่	21	นกยางเปี้ยว
วงศ์ Rallidae		

สารบัญ

วงศ์ Ciconiidae		นกแก้วโม่ง	48
นกปากห่าง	33	วงศ์ Pittidae	
วงศ์ Accipitridae		นกแต้วแล้วนางฟ้า	49
เหยี่ยวแดง	33	วงศ์ Oriolidae	
เหยี่ยวขาว	34	นกขมิ้นท้ายทอยดำ	49
เหยี่ยวนกเขาชิดรา	34	วงศ์ Pachycephalidae	
เหยี่ยวกิ้งก่าสีดำ	35	นกโกงางหัวโต	50
เหยี่ยวหน้าเทา	35	วงศ์ Campephagidae	
เหยี่ยวรุ้ง	36	นกพญาไฟสีเทา	50
เหยี่ยวผึ้ง	36	นกเลี้ยวบั้งใหญ่	51
เหยี่ยวนกเขาพันธุ์ญี่ปุ่น	37	วงศ์ Artamidae	
เหยี่ยวทุ่งพันธุ์เอเชียตะวันออก	37	นกแอ่นพง	51
เหยี่ยวดำใหญ่	38	วงศ์ Aegithinidae	
นกออก	38	นกขมิ้นน้อยธรรมดา	52
เหยี่ยวออสเปร	39	วงศ์ Rhipiduridae	
วงศ์ Strigidae		นกอีแรดแถบออกดำ	52
นกเค้าหูยาวเล็ก	39	วงศ์ Dicruridae	
นกเค้าจุด	40	นกแขวงแขวงหางปลา	53
นกเค้ากู่, นกฮูก	40	นกแขวงแขวงสีเทา	53
นกเค้าโม่ง, นกเค้าแมว	41	นกแขวงแขวงหงอนขน	54
วงศ์ Bucerotidae		นกแขวงแขวงหางบ่วงใหญ่	54
นกแก้ว	41	วงศ์ Monarchidae	
วงศ์ Upupidae		นกจับแมลงจุกดำ	55
นกกระรางหัวขวาน	42	นกแขวงสวรรค์หางดำ	56
วงศ์ Meropidae		นกแขวงสวรรค์	56
นกจาบคาเล็ก	42	นกแขวงสวรรค์หัวดำ	57
นกจาบคาหัวสีส้ม	43	วงศ์ Laniidae	
นกจาบคาคอสีฟ้า	43	นกอีเสือลายเสือ	57
นกจาบคาหัวเขียว	44	นกอีเสือสีน้ำตาล	58
วงศ์ Coraciidae		วงศ์ Corvidae	
นกตะขาบดวง	45	นกกาแว่น	58
วงศ์ Alcedinidae		อีกา	59
นกกะเต็นน้อยธรรมดา	45	วงศ์ Cisticolidae	
นกกะเต็นนอกขาว	45	นกกระจับหญ้าสีเขียว	59
นกกะเต็นหัวดำ	46	นกกระจับคอดำ	60
นกกินเปี้ยว	46	นกกระจับธรรมดา	60
วงศ์ Megalaimidae		วงศ์ Acrocephalidae	
นกโพระดกธรรมดา	47	นกพงคิ้วดำ	61
วงศ์ Falconidae		วงศ์ Locustellidae	
เหยี่ยวเพเรกริน	47	นกพงตักแต่นอกลาย	61
วงศ์ Psittacidae		นกพงตักแต่นท้ายทอยสีเทา	62
นกกะลิง, นกกะแล	48		

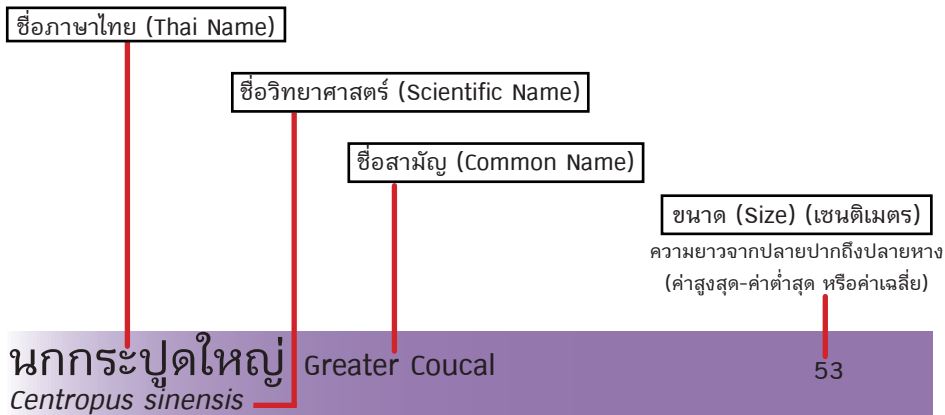

สารบัญ

วงศ์ Hirundinidae		นกจับแมลงควีเหลือง	80
นกนางแอ่นบ้าน	62	นกจับแมลงด้าอกสีส้ม	80
นกนางแอ่นแปซิฟิก	63	นกจับแมลงพันธุ์จีน	81
วงศ์ Pycnonotidae		นกจับแมลงสีฟ้า	81
นกปรอดหน้าवल	63	นกจับแมลงสีฟ้าอกดำ	82
นกปรอดหัวสีเขม่า	64	นกจับแมลงสีฟ้าท้องขาว	82
นกปรอดสวน	64	นกกระเบื้องผา	83
นกปรอดคอลาย	65	วงศ์ Dicaeidae	
นกปรอดทอง	65	นกสีชมพูสวน	83
นกปรอดเหลืองหัวจุก	66	วงศ์ Nectariniidae	
วงศ์ Phylloscopidae		นกกินปลีอกเหลือง	84
นกกระจัดธรรมดา	66	นกกินปลีคอสีน้ำตาล	84
นกกระจัดเขียวปีกสองแถบ	67	วงศ์ Ploceidae	
นกกระจัดสีคล้ำ	67	นกกระจาบธรรมดา	85
นกกระจัดขั้วโลกเหนือ	68	วงศ์ Passeridae	
นกกระจัดคัมขัดกา	68	นกกระจอกตาล	85
นกกระจัดขาสีเนื้อ	69	วงศ์ Estrildidae	
นกกระจัดหัวมงกุฏ	69	นกกระดัดขี้หมู	86
นกกระจัดปากหนา	70	วงศ์ Motacillidae	
นกกระจัดขาขาวลิ้น	70	นกเด้าดินสวน	86
วงศ์ Zosteropidae		นกเด้าดินทุ่งเล็ก	87
นกแว่นตาขาวสีข้างแดง	71	นกเด้าลมดง	87
วงศ์ Sturnidae		นกเด้าลมเหลือง	88
นกกิ้งโครงเกลบหลังม่วงดำ	71	นกเด้าลมหลังเทา	88
นกเอี้ยงสาริกา	72		
นกเอี้ยงหงอน	72		
วงศ์ Turdidae			
นกเดินดงสีดำ	73		
นกเดินดงสีคล้ำ	73		
นกเดินดงสีเทาดำ	74		
นกเดินดงหัวสีส้ม	74		
วงศ์ Muscicapidae			
นกกาขเหนง	75		
นกกาขเหนบ้าน	75		
นกขเหนท้องแดง	76		
นกขเหนน้อยไซบีเรีย	76		
นกจับแมลงคอแดง	77		
นกจับแมลงสีน้ำตาล	77		
นกจับแมลงสีคล้ำ	78		
นกจับแมลงสีน้ำตาลแดง	78		
นกจับแมลงหลังเขียว	79		
นกจับแมลงตะโพกเหลือง	79		

ส่วนประกอบของข้อมูลนกในหนังสือ “ปักษาพรรณ ในพื้นที่เกาะเสมสาร และเกาะช้างเคียง”

เป็นนกขนาดใหญ่ ลำตัวและหางสีออกดำ เหลือบ ยกเว้นหลังและปีกมีสีน้ำตาลแดง ตาสีแดง มักร้อง ปุด ปุดๆ โด่ดอบกัน นกชนิดนี้มักจะบินลงตามพื้นบ่อย มักพบอยู่ใกล้แหล่งน้ำเพื่อหาอาหารพวกสัตว์มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก เช่น ปลา กบ เขียด เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

ภาพนก (Bird Picture)

รายละเอียดของนก (Bird Detail)

แถบสีแสดงขนาดตัวนก

	ขนาดใหญ่ (>50 เซนติเมตร)
	ขนาดกลาง (>15 ถึง 50 เซนติเมตร)
	ขนาดเล็ก (≤15 เซนติเมตร)

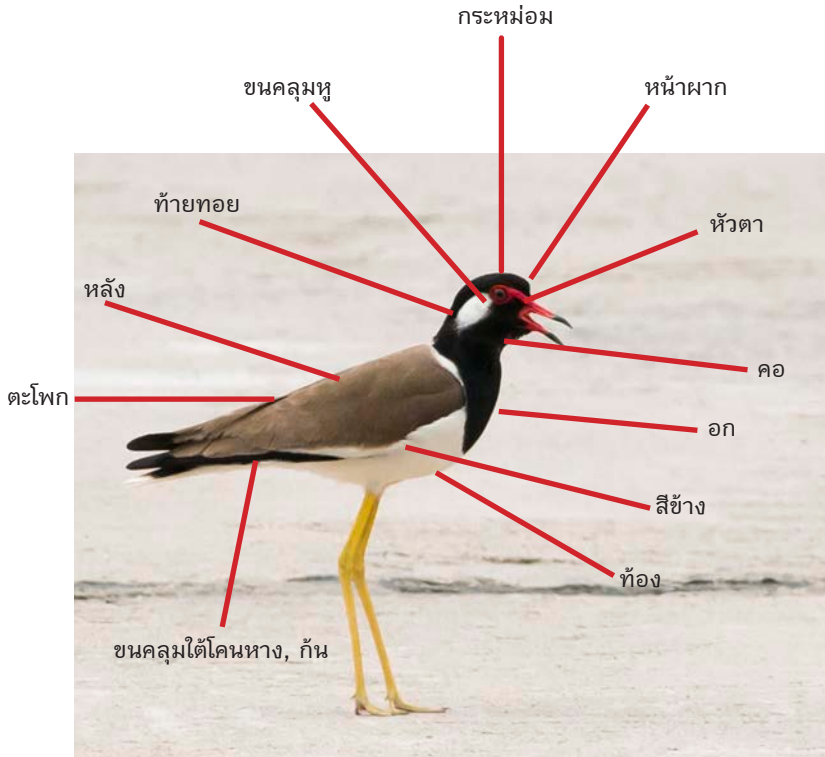
สัญลักษณ์บอกเพศนก

	เพศผู้ (Male)
	เพศเมีย (Female)

หมายเหตุ : รูปนกบางส่วนถ่ายมาจากนอกเกาะเสมสาร นำมาใส่ไว้เพื่อความสมบูรณ์ของหนังสือ

ส่วนต่าง ๆ ของนก

ไก่ป่าดุ่มหูขาว Red Junglefowl

Gallus gallus

41-78

ไก่ป่าเป็นนกขนาดใหญ่ เพศผู้ และเพศเมียมีลักษณะแตกต่างกัน เพศผู้มีขนคอยาวเป็นสร้อยสีทอง หรือสีแดง หลัง และขนคลุมปีกสีแดง ขนปลายปีก ท้อง และหางสีดำ ขนโคนปีกด้านนอกมีสีน้ำตาล ขนหางคู่กลางยาวโค้งยื่นออกมาจากขนหางอื่น ๆ โคนขนหางมีขนฟูสีขาว หน้า หงอน และเหนียงมีสีแดงสด จะงอยปาก และขา มีสีดำ ขณะที่เพศเมียจะไม่มีหงอน และเหนียง ขนตามลำตัวมีสีน้ำตาลประด้วยสีดำทั่วตัว ในฤดูสืบพันธุ์ มักพบอยู่รวมกันเป็นฝูงกับเพศผู้ที่โตเต็มวัย จากหลักฐานต่าง ๆ เชื่อว่าไก่ป่าเป็นบรรพบุรุษของไก่เลี้ยง เพศเมียจะเป็นฝ่ายเลี้ยงลูกตามลำพัง พบตามป่าเบญจพรรณ และป่าพื้นที่สภาพแม้กระทั่งตามไร่ชาป่า

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

นกเป็ล้าอกสีม่วงน้ำตาล Orange-breasted Green-Pigeon 28.5-29

Treron bicinctus

เป็นนกขนาดกลาง ขนตามลำตัวสีเขียว หัวสีเขียว ท้ายทอยสีเทา จะงอยปากสีเขียว อมเหลือง ปีกสีเขียวแกมส้ม แดงสีเหลือง ปลายปีกดำ ขนโคนนอกของปลายหางมีแถบสีเทา ขาสีแดง เพศผู้ อกส่วนบนสีม่วงชมพู อกส่วนล่างสีน้ำตาลแกมส้ม พบได้ตาม ป่าโปร่ง ป่าชายหาด หรือป่าชายเลน

เป็นนกประจำถิ่น พบไม่บ่อย หรือหายาก

นกเขาชวา Zebra Dove *Geopelia striata*

21-21.5

เป็นนกขนาดกลาง บริเวณส่วนหลังและหางมีสีน้ำตาลส่วนหัวมีสีฟ้าอมเทา ท้องสีน้ำตาลอ่อน ด้านข้างของลำตัวมีลายแถบพาดขวางสีดำ เป็นนกที่พบตามบ้านเรือน สวนในเมือง มักหากินเป็นคู่ เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกเขาใหญ่ Eastern Spotted Dove *Spilopelia chinensis*

30-31

เป็นนกขนาดกลาง ขนด้านหลังสีน้ำตาล มีแถบสีเทาบริเวณขนคลุมปีก ขณะที่ขนปลายปีกมีสีดำ หลัง คอ ท้องมีสีน้ำตาลอ่อน คอสั้น ขาสั้นสีแดง บริเวณคอมีแถบสีดำลายจุดสีขาว เป็นนกที่มักหากินอยู่เป็นคู่ตามในเมือง บ้านเรือน และทุ่งโล่ง เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกเขาไฟ Red Collared-dove

Streptopelia tranquebarica

23-24.5

เป็นนกขนาดกลาง ตัวผู้ ลำตัวสีน้ำตาลแดง ลำตัวด้านบนและปีกสีแดงเข้มกว่าด้านนอกและท้อง ปลายปีกสีออกดำ หัวเล็ก คอสั้น เมื่อเทียบกับลำตัว หัวและหลังคอสีเทา ท้ายทอยมีแถบสีดำคาด ตัวเมียสีออกน้ำตาลมากกว่าตัวผู้ มักหากินอยู่ตามพื้น เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกตบยงเล็ก Indian Nightjar

Caprimulgus asiaticus

23-24

เป็นนกขนาดกลาง ลำตัวสีน้ำตาลมีลายแต้มสีดำทั่วตัว เพศผู้ และเพศเมียมีลักษณะคล้ายกัน มีปิ่นสีนวลที่ปีก และบริเวณขนปลายขอบหาง มักบินหากินแมลงตอนพลบค่ำ ตอนกลางวันไม่ออกหากิน ทำให้พบเห็นได้ยาก แต่ถ้าสังเกตให้ดีอาจจะพบกำลังนั่งกกไข่อยู่ตามพื้นดูกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มักอยู่บริเวณที่โล่งหรือพุ่มไม้

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

นกตบยงภูเขา Grey Nightjar *Caprimulgus jotaka*

28-32

เป็นนกขนาดกลาง ขนตามลำตัวเป็นลายน้ำตาลประกระจายทั่วลำตัว เพศผู้มีสีเทามากกว่าเพศเมีย ทั้งสองเพศข้างคอมีแต้มขาวไหล่มีแถบน้ำตาลเหลืองและขาวในขณะบิน เพศผู้จะมีแต้มขาวสองแต้มที่ปลายปีกแต่ละข้าง และที่ปลายหางคู่ นอก ขณะที่เพศเมียมีแต้มสีน้ำตาลเหลืองที่ปลายปีกไม่พบที่ปลายหาง

เป็นนกอพยพในพื้นที่เกาะแสมสาร พบไม่บ่อย

นกตบยงหางยาว Large-tailed Nightjar *Caprimulgus macrurus*

31.5-33

เป็นนกขนาดกลาง ลักษณะเด่นคือหางยาวกว่าปลายปีกมาก เพศผู้หน้าผากไล่ไปถึงท้ายทอยสีน้ำตาลเหลือง มีแถบสีเข้มบาง ๆ พาดกลาง หนวดขาว และแถบขาวข้างคอชัดเจน ปีกมีแถบลายประสีแถบค่อนข้างชัดเจน ขณะบินปลายปีก และปลายหางมีแต้มขาวชัดเจน เพศเมียแต้มที่ปลายปีกและปลายหางเป็นสีน้ำตาลเหลือง มักพบตามป่าโปร่ง ชายป่า หรือพื้นที่เปิดโล่งต่าง ๆ ร้องเสียงดัง จุง จุง จุง ในช่วงเวลาพลบค่ำ บินโฉบจับแมลงกลางอากาศ

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

นกแอ่นตาล Asian Palm-Swift

Cypsiurus balasiensis

11-12

เป็นนกขนาดเล็ก มักพบร่อนอยู่ในอากาศ ขณะร่อนปีกทั้งสองข้างจะเรียงตัวเป็นรูป พระจันทร์เสี้ยว ตัวปีกแคบ สามารถเห็นลำตัว มีลักษณะเพรียวบางเมื่อเทียบกับนกแอ่นชนิดอื่น ปลายปีกแหลม ลำตัวสีน้ำตาลเข้ม ด้านล่างและตะโพกจะมีสีจางกว่า หางแหลม บางครั้งเห็นปลายหางแยกเป็น 2 แฉก กินแมลง เป็นอาหาร มักพบร่อนอยู่ในอากาศเหนือพื้นราบ หรือตามเกาะ

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกแอ่นกินรัง Germain's Swiftlet

Aerodramus germani

11.5-12.5

เป็นนกขนาดเล็ก มักพบร่อนอยู่ในอากาศ ขณะร่อนปีกทั้งสองข้างจะเรียงตัวเป็นรูป พระจันทร์เสี้ยว ตัวปีกจะกว้างกว่านกแอ่นตาล ลำตัวอ้วนกว่านกแอ่นตาล ลำตัวสีดำ ด้านล่างสีจางกว่า ส่วนตะโพกจะมีสีออกขาวกว่านกแอ่นตาล ขณะร่อนหางกว้างกว่านกแอ่นตาล ปลายหางเว้าเล็กน้อย กินแมลง เป็นอาหาร มักพบร่อนอยู่ในอากาศเหนือพื้นราบ หรือตามเกาะ

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

นกแอ่นบ้าน House Swift *Apus nipalensis*

15

เป็นนกขนาดเล็ก มักพบร่อนอยู่ใน
อากาศ ขณะร่อนปีกทั้งสองข้างจะเรียงตัว
เป็นรูปพระจันทร์เสี้ยว ปลายปีกมน ลำตัว
ดำเหลือบออกสีน้ำเงิน เห็นสีขาวบริเวณคอ
และตะโพกได้ชัดเจน หางสั้น ปลายหางเว้า
เล็กน้อย กินแมลงเป็นอาหาร มักพบร่อน
อยู่ในอากาศเหนือพื้นที่ราบ หรือตามเกาะ
เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกคัคคูมรกต Asian Emerald Cuckoo *Chrysococcyx maculatus*

17

เป็นนกขนาดกลาง ปากเหลืองปลาย
ปากดำ เพศผู้มีสีเขียวเข้มเหลือบเป็นมัน
ลำตัวด้านล่างตั้งแต่อกตอนล่างสีขาวมี
แถบขวางสีเขียวไปถึงก้น เพศเมียหน้า
ผาก กระหม่อม ท้ายทอยมีสีน้ำตาลแดง
คอและอกแซมสีน้ำตาลแดง ลำตัวด้านบน
สีเขียวแกมเหลืองเหลือบเป็นมัน มีแถบ
ขวางด้านล่างของลำตัว พบในป่าดิบ ป่า
ผลัดใบ สวนผลไม้

เป็นนกประจำถิ่นและนกอพยพ พบ
ไม่บ่อย

นกคัคคูแซงแซว Square-tailed Drongo-cuckoo

Surniculus lugubris

24

เป็นนกขนาดเล็ก ลำตัวสีดำมันคล้ายกับ
นกแซงแซวแต่ตัวเล็กเรียกว่า ปากเรียวกว่า
นกแซงแซว ปลายปากโค้งเล็กน้อย หางยาว
ปลายหางเว้าเล็กน้อย ก้นและใต้หางมีลาย
ขวางสีขาว พบในป่าดิบ ป่าผลัดใบ สวน
เป็นนกอพยพ พบไม่บ่อย

นกคัคคูพันธุ์อินเดีย Indian Cuckoo

Cuculus micropterus

31-33

เป็นนกขนาดกลาง โคนปาก และหนังรอบตา
เหลือง หัวสีเทา หลัง และปีกสีน้ำตาลเข้ม ท้องมี
ลายขวางสีดำ หางสีน้ำตาลมีลายบังจาง ๆ ปลาย
หางมีแถบสีดำ สามารถพบได้ตามป่าดิบ ป่าผลัด
ใบ และป่าชายหาด

เป็นนกประจำถิ่น และอพยพ พบค่อนข้าง
บ่อย

นกคัคคูพันธุ์หิมาลัย Himalayan Cuckoo *Cuculus saturatus*

29-33

เป็นนกขนาดกลาง ตัวผู้ลำตัวด้านบนสีเทาแกมฟ้า ท้องมีสีน้ำตาลจางๆ มีลายขวางสีดำเข้ม เพศเมียลำตัวมีสีน้ำตาลแดง พบได้ตามป่าดิบ ป่าโปร่ง ป่าชายเลน หรือสวน เป็นนกอพยพผ่าน พบไม่บ่อย

นกคัคคูเหี่ยวออกแดง Whistling Hawk Cuckoo *Hierococcyx nisor*

27-29.5

เป็นนกขนาดกลาง ลักษณะเด่นที่แตกต่างจากนกคัคคูอื่น คือ ปลายจะงอยปากสีเหลือง แดงออก และท้องตอนบนมีสีแดงส้ม ลำตัวด้านบนสีเทา ปลายหางมีแถบคาดสีดำ และสีน้ำตาล วัยอ่อนลำตัวด้านบนสีน้ำตาลเข้ม มีขอบขนสีน้ำตาลอ่อนทำให้เห็นเป็นลาย ท้องสีขาว มีลายขีดสีน้ำตาลคล้ายเส้นประ พบได้ตามป่าดิบ ชายป่า

เป็นนกอพยพผ่าน พบไม่บ่อยถึงหายาก

นกคัคคูเหี่ยวใหญ่ Large Hawk Cuckoo

38-41

เป็นนกขนาดกลาง ลำตัวด้านบนมีสีเทา แกมน้ำตาล ออกมีสีน้ำตาลแดง มีลายขีดสีคล้ำ ท้องสีขาวมีแถบคาดขวางสีดำ หางสีเทามีแถบกว้างคาดขวางสีเข้ม ้วยอ่อน หัวสีเทาอ่อน ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลแดง ลำตัวด้านล่างมีลายขีดสีน้ำตาล อาศัยในป่าดิบ ป่าโปร่ง สวน หรือแม้กระทั่งป่าชายเลน

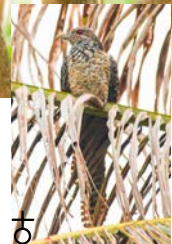
เป็นนกอพยพ พบบ่อยในบางพื้นที่

นกกาเหว่า Western Koel

40-44

เป็นนกขนาดกลาง ปากหนาสีเหลือง อมเขียว ตาสีแดง หางยาว เพศผู้ลำตัวสีดำ อมเขียว เพศเมียลำตัวสีน้ำตาล ลำตัวด้านล่างสีจางกว่าด้านบน มีลายทั้งด้านบนและล่างของลำตัว สามารถกินอาหารได้หลากหลายตั้งแต่แมลงไปจนถึงสัตว์มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก แต่มักกินผลไม้ มีเสียงร้องเป็นเอกลักษณ์ “กา-เว้า กา-เว้า”

เป็นนกประจำถิ่นบางส่วนเป็นนกอพยพ พบบ่อยมาก

นกคัคคูหงอน Chestnut-winged Cuckoo

46

เป็นนกขนาดกลาง หางยาวกว่าลำตัว คอสั้น มีหงอนสีดำบนหัว ปาก หน้า หลัง ตะโพก และหางสีดำ ท้ายทอยมีแถบคาดสีขาว คอสีส้ม ปีกสีน้ำตาลแดง ออกและท้องสีออกขาว

เป็นนกอพยพผ่าน พบไม่บ่อย

นกอีวาบตั๊กแตน Plaintive Cuckoo

22

เป็นนกขนาดกลาง ปากเรียวโค้ง ตัวผู้ส่วนหัว และอกส่วนบนสีเทา ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลเข้มจนถึงดำ อกส่วนล่าง ท้อง และก้นสีน้ำตาลแดง หางยาว ตัวเมียมีขีดบางๆ คาดผ่านตา ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลแดง มีลายสีดำกระจายทั่วลำตัว ลำตัวด้านล่างสีขาว มีแถบคาดสีเข้มบางๆ จำนวนมาก เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกกระปูดเล็ก Lesser Coucal

Centropus bengalensis

38

เป็นนกขนาดกลาง มีขนาดเล็กกว่านกกระปูดใหญ่ ในฤดูผสมพันธุ์จะมีลักษณะคล้ายนกกระปูดใหญ่ คือ มีหัว คอและท้องสีดำ ด้านหลังสีน้ำตาลแดง ต่างกันตรงที่นกกระปูดเล็กจะมีลายขีดสีอ่อนแซม บริเวณหัวคอ และด้านหลังลำตัว นอกฤดูผสมพันธุ์ ลำตัวจะมีสีออกน้ำตาล ปีกสีน้ำตาลแดง มีลายขีดสีอ่อนอยู่ตามลำตัว มักหากินตามลำพัง ตามทุ่งหญ้า พุ่มไม้ และมักพบเกาะอยู่กับเหี่ยวหรือต้นไม้ กินพวกสัตว์มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กเช่น ปลา กิ้งก่า

เป็นนกประจำถิ่น และอพยพ พบไม่บ่อย

นกกระปูดใหญ่ Greater Coucal

Centropus sinensis

53

เป็นนกขนาดใหญ่ ลำตัวและหางสีออกดำเหลือบ ยกเว้นหลังและปีกมีสีน้ำตาลแดง ตาสีแดง มักร้อง ปูด ปูด ๆ ได้ต่อกัน นกชนิดนี้มักจะบินลงตามพื้นบ่อย มักพบอยู่ใกล้แหล่งน้ำเพื่อหาอาหารพวกสัตว์มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กเช่น ปลา กบ เขียด เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกบั้งรอกใหญ่ Green-billed Malkohal

53-59

เป็นนกขนาดใหญ่ นกชนิดนี้มีจุดเด่น คือ มีหางยาวมาก ขนาดเกือบสองเท่าของความยาวลำตัว และยังมีลายขวางสีขาวคล้ายลายบั้งรอบบริเวณด้านในของหาง ขนหางมีสีเทา บริเวณคอไปจนถึงท้องมีสีเทาอ่อน หนึ่งรอบตาสีแดง จะงอยปากสีเหลืองอมเขียว เมื่อบินไปเกาะบนต้นไม้มักจะกระโดดไปตามกิ่งไม้ขึ้นสูงไปเรื่อยๆจนสุดยอดไม้จึงบินออกจากต้นไม้ขึ้นไปยังต้นไม้อีกต้นหนึ่ง หากินโดดเดี่ยว กินหนอนและแมลงเป็นอาหาร พบตามป่าหลายประเภท

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกอัญชันอกเทา slaty-breasted Rail

26-31

เป็นนกขนาดกลาง ขาวนวลหัวท้ายยาวสีเทา ลักษณะเด่น คือ ปากสีแดง มีสีน้ำตาลแดงตั้งแต่หน้าผาก กระหม่อม และท้ายทอย ตัดกับสีเทาตั้งแต่โคนปากล่าง คอ หน้า ออก และท้อง ส่วนหลังและปีกเป็นลายสีน้ำตาลเข้มสลับสีขาว ส่วนท้องและกันเป็นลายสีดำสลับสีขาว กินแมลง หรือสัตว์ขนาดเล็กเป็นอาหาร พบได้ตามทุ่งนา หรือบริเวณแหล่งน้ำ

เป็นนกประจำถิ่น และอพยพ พบไม่บ่อย

นกกวัก white-breasted Waterhen *Amaurornis phoenicurus*

28.5-36

เป็นนกขนาดกลาง ปากสีเหลือง โคนปากมีสีแดง ตาสีแดง มีสีขาวตั้งแต่หน้า คอ และอก ตัดกับสีดำของลำตัวด้านบน ส่วนหางสั้นมีสีอมแดง ตั้งขึ้นเล็กน้อย ท้องตอนล่างสีน้ำตาลแดง ขาและตีนสีเหลือง มีนิ้วตีนยาวช่วยในการกระจายน้ำหนัก และทรงตัวขณะเดินหากินบนพืช น้ำ มักพบในบริเวณใกล้แหล่งน้ำ กินอาหารได้ทั้งปลาขนาดเล็ก แมลง และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในน้ำ

เป็นนกประจำถิ่น และนกอพยพ พบบ่อยมาก

นกกระเตแต้แว๊ด Red-wattled Lapwing *Vanellus indicus*

31.5-35

เป็นนกขนาดกลาง หลังและปีกสีน้ำตาล หัว คอ และอกมีสีดำ ท้องขาว มีแต้มสีขาวหลังตามีติ่งเนื้อสีแดงพาดด้านหน้าระหว่างตาทั้งสองข้าง จะงอยปากตรง สีแดงปลายดำ ขายาวสีเหลือง มักส่งเสียงดังขณะบิน กระเตแต้แว๊ด จึงเรียกชื่อนกตามเสียงร้อง มักหากินตามท้องนา ท้องทุ่ง หรือใกล้แหล่งน้ำ อาจหากินเป็นฝูงเล็ก ๆ 2-3 ตัว ไปจนถึงกว่าสิบตัว

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกเด้าดิน Common Sandpiper *Actitis hypoleucos*

19-21

เป็นนกขนาดกลาง หัวและลำตัว ด้านบนสีน้ำตาล คีวยาวสีขาวชัดเจน เวลาบินและเดินมักกระดกกัน และหางขึ้นลง ปลายหางยาวกว่าปลายปีกมาก ลำตัวด้านล่างขาว ขาและตีนเหลือง ขณะบินจะเห็นแถบขาวที่ปีกชัดเจน หัวไหล่มีแถบน้ำตาลเข้ม ตะโพกและหางน้ำตาลมีลายขาวที่ขอบ และปลายหาง สามารถพบได้ตามบริเวณชายขอบของแหล่งน้ำต่าง ๆ เช่น นาเกลือ คันทนา เป็นนกอพยพ พบบ่อยมาก

นกอีโก้ยเล็ก Whimbrel *Numenius phaeopus*

40-46

เป็นนกขนาดกลาง ขาวยาวนิ้วเท้าสั้นสีเทาอมเขียว ลักษณะพิเศษ คือ ปากโค้งยาวประมาณ 2 เท่าของความยาวหัว ปากสีดำ โคนปากล่างสีชมพู คีวสีน้ำตาลแกมเหลืองเหนือคีวมีแถบสีเข้ม ส่วนคอ ลำตัวด้านบนออกเหลืองเป็นลายสีน้ำตาลสลับขาว ท้องส่วนล่างและกันสือออกขาว ชอบเดินลุยน้ำ หาพวกสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กกินเป็นอาหาร หากินเป็นฝูงเล็กๆ พบได้ตามหาดทรายหรือบริเวณใกล้ป่าชายเลน เป็นนกอพยพ พบบ่อย

นกอีโก้ยใหญ่ Eurasian Curlew

Numenius arquata

50-60

เป็นนกชายเลนขนาดใหญ่ปีกยาวแหลม พอดีกับขนหาง มีลักษณะที่สังเกตได้ง่าย คือ มีจะงอยปากที่ยาวมากราวสามเท่าของหัว และปลายโค้งลงเหมาะสำหรับแทงเข้าไปในโคลนเพื่อกินหนอนบริเวณชายเลนหรือตามหาดทราย ลำตัวด้านหลังสีน้ำตาลมีลายประสีดำ หัว และคอสีน้ำตาล ท้องสีขาวนวล ด้านข้างของลำตัวมีลายประ ขยายสีดำขอบเดินลุยน้ำหาอาหาร หากินเดี่ยว ๆ หรือเป็นฝูงเล็ก ๆ

เป็นนกอพยพ พบค่อนข้างบ่อย ปัจจุบันพบได้น้อยลง

นกคู่มอกลาย Barred Buttonquail

Turnix suscitator

15-17.5

เป็นนกขนาดกลาง ลำตัวมีสีน้ำตาลแดง คอและหางสั้น บริเวณหลังมีลายจุดสีดำ บริเวณอก และด้านข้างลำตัวมีลายพาดขวางสีดำ เพศผู้มีคอสีนวล ในขณะที่เพศเมียมีคอและอกสีดำ จะงอยปาก และขาสีเทาคล้ำ มักหากินธัญพืชตามทุ่งหญ้าหรือตามไร่ สวน

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

นกนางนวลเกลบเคราขาว Whiskered Tern *Chlidonias hybrida*

24-28

เป็นนกขนาดกลาง ลำตัวด้านหลังมีสีเทาคล้ำ ท้ายทอยมีสีดำ ส่วนหน้าผาก และกระหม่อมเป็นสีขาว แก้ม คอและท้องมีสีขาว ปากและขาสีดำ หางเป็นแฉกลึก ในฤดูผสมพันธุ์หน้าผาก หัว และท้ายทอยจะมีสีดำ ปากสีแดงเกือบดำ มักหากินเป็นฝูงตามแหล่งน้ำจืดหรือชายทะเล

เป็นนกอพยพ พบบ่อยมาก

นกนางนวลเกลบท้ายทอยดำ Black-naped Tern 30-35 *Sterna sumatrana*

เป็นนกขนาดกลาง ลำตัวด้านหลังสีขาวหม่น เมื่อเทียบกับนกนางนวลเกลบเคราขาวและนกนางนวลเกลบเล็กแล้วชนิดนี้จะมีสีขาวกว่านกทั้งสองชนิด บริเวณหัว ออกและท้องมีสีขาว บริเวณหัวมีแถบดำตั้งแต่หลังตาอ้อมไปยังท้ายทอย จะงอยปากและขาสีดำ ปีกยาวแหลม ขนปลายปีกด้านนอกมีสีดำแซม หางเป็นแฉกลึก มักหากินอยู่เป็นฝูงตามชายทะเลและเกาะต่าง ๆ

เป็นนกประจำถิ่น พบไม่บ่อย

นกนางนวลเกลบเล็ก Little Tern

Sternula albigrons

22-25

ชุดขนฤดูผสมพันธุ์

ชุดขนนอกฤดูผสมพันธุ์

เป็นนกขนาดกลาง หลังมีสีเทา คอ ออกท้อง และตะโพกมีสีขาว หางสีขาวเป็นแถบ แต่แถบจะไม่ลึก หัวสีดำมีแถบสีดำพาดผ่านตา หน้าผกมีสีขาว ช่วงนอกฤดูผสมพันธุ์จะงอปากสีดำ แต่ในฤดูผสมพันธุ์จะงอปากจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองปลายสีดำ ขาเหลืองเข้ม ปีกเรียวยาวแหลมบินได้เร็ว มักบินเป็นฝูงเล็ก ๆ ไปจนถึงฝูงใหญ่หากินปลาตามชายหาดหรือชายเลน

เป็นนกประจำถิ่น และอพยพ พบไม่บ่อย

นกนางนวลเกลบคิ้วขาว Bridled Tern

Onychoprion anaethetus

37-42

เป็นนกขนาดกลาง บริเวณหัว ปีก และหลังมีสีดำ มีแถบสีขาวบริเวณหน้าผก เรียวเล็กมาจนถึงเหนือตาคล้ายกับคิ้ว หัวปีกเป็นแถบสีขาว นกชนิดนี้จะบินปะปนกับนกนางนวลเกลบชนิดอื่น เช่น นางนวลเกลบท้ายทอยดำ แต่จะสังเกตสีบริเวณหลังจะเป็นสีดำและมีขนาดใหญ่กว่า นกกลุ่มนี้มักจะบินหาปลาตามทะเลใกล้ชายเกาะ แล้วบินดิ่งโฉบหาปลาในน้ำ

เป็นนกประจำถิ่น พบไม่บ่อย

นกนางนวลเกลบธรรมดา Common Tern *Sterna hirundo*

33-37

เป็นนกขนาดกลาง หัวกว้าง คอสั้น หนา ปากเรียวแหลมสีดำ หน้า กระหม่อม และท้ายทอยสีดำ ด้านบนของลำตัวสีอมเทา ลำตัวด้านล่างสีออกขาว ปลายขนปีก สีเทาเข้ม ขาและตีนแดงเข้ม ในฤดูผสมพันธุ์หัวด้านบนเป็นสีดำ ปากสีแดงเข้ม ปลายดำ มักพบร่อนอยู่ในทะเล

เป็นนกอพยพ พบบ่อยมากเฉพาะบางพื้นที่

นกนางนวลเกลบลีกุหลาบ Roseate Tern *Sterna dougallii*

33-39

เป็นนกขนาดกลาง หัวกว้าง คอสั้น หนา ปากแหลมสีดำ เรียวบางกว่านกนางนวลเกลบธรรมดา ลักษณะลำตัว และหัวคล้ายนกนางนวลเกลบธรรมดา ขา และตีนดำ ในฤดูผสมพันธุ์ลำตัวด้านล่างมีสีชมพูจาง ๆ ปากแดงปนดำ ขา และตีนแดงสด มักพบร่อนอยู่ในทะเล ทำรังอยู่บนหินโสโครก หรือเกาะขนาดเล็กที่ไม่มีมีการรบกวน

เป็นนกประจำถิ่น หายาก ไม่มีรายงานการทำรังวางไข่มานานแล้ว

นกนางนวลเกลบหงอนใหญ่ Greater Crested Tern 45-49

Thalasseus bergii

เป็นนกขนาดกลาง หัวกว้าง คอสั้นหนา ปากหนายาวสีเหลือง ด้านบนของหัวสีดำ มีหงอนสั้นบริเวณท้ายทอย คอ คาง และส่วนล่างของลำตัวสีขาว ลำตัวด้านบนสีเทา ขา และตีนดำ มักพบร่อนอยู่ในทะเล ทำรังอยู่บนหินโสโครก หรือเกาะขนาดเล็กที่ไม่มีการรบกวน

เป็นนกประจำถิ่น หายากมาก

นกกาน้ำเล็ก Little Cormorant

Microcarbo niger

51-54.5

เป็นนกขนาดใหญ่ ลำตัว ท้อง ออก ปีก มีสีดำ คอ และหางยาว ปากสีเทาปนน้ำตาล ปากมีความยาวประมาณครึ่งหนึ่งของความกว้างของหัว คางสีขาวแต่เปลี่ยนเป็นสีดำ ในฤดูผสมพันธุ์ มักยืนเกาะคอนกางปีกเพื่อ ผึ่งแดด หลังดำน้ำจับปลา

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกยางไฟหัวดำ Yellow Bittern

36-38

วัยอ่อน

เป็นนกขนาดกลาง คอยาว ขาวยาว ปากยาวสีเหลือง ลักษณะเด่น คือ หน้าผากถึงท้ายทอยสีเข้มออกดำ หัวและลำตัวสีน้ำตาลอ่อนแกมเหลือง มีเส้นยาวสีน้ำตาลอ่อนเริ่มจากคอไปจนจรดท้อง ปลายปีก ขอบปีกด้านล่าง และหางสีดำ กินแมลง ปลาและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกเป็นอาหาร พบได้ใกล้แหล่งน้ำ หรือทุ่งนา

เป็นนกอพยพ พบไม่บ่อย

นกยางไฟธรรมดา Cinnamon Bittern

38-41

เป็นนกขนาดกลาง ขนตามลำตัวมีสีน้ำตาลแดง มีจะงอยปากและแข้งยาว สีเหลือง สีขนด้านหลังเข้มกว่าด้านท้อง เพศผู้มีแถบสีขาวบริเวณข้างคอ ขณะที่เพศเมียมีลายขีดสีเข้มด้านท้อง

เป็นนกอพยพ พบไม่บ่อย

นกยางกรอกพันธุ์จีน Chinese Pond Heron

45-52

Ardeola bacchus

ชุดขนนอกฤดูผสมพันธุ์

เป็นนกน้ำขนาดใหญ่ บริเวณหัว คอ และอก มีสีเข้ม และมีลายขีดสีน้ำตาลเข้ม บริเวณหลังสีน้ำตาลดำ ท้องสีขาว ปากยาว จะงอยปากส่วนบนและส่วนปลายสีดำ ขายาวสีเหลือง เมื่อเข้าสู่ฤดูผสมพันธุ์ บริเวณหัว คอและอกเป็นสีน้ำตาลแดง เป็นนกอพยพ พบบ่อยมาก

นกยางทะเล Pacific Reef Heron

56-58

Egretta sacra

เป็นนกขนาดใหญ่ โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นสองรูปแบบ คือ มีสีขาวและส่วนมากมักมีสีเทาดำ ปากยาวสีเทาและขายาวสีเทา ส่วนรูปแบบสีขาวลักษณะคล้ายยางเปี่ย แตกต่างกันตรงที่จะงอยปากและขาของนกชนิดนี้มีสีเหลืองอมเทาและหางสั้นกว่านกยางเปี่ยเล็กน้อย นกยางทะเลมักหากินตามลำพังโดยเดินลุยน้ำทะเลตามหาดหินเพื่อหาสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในน้ำเป็นอาหาร เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

ชุดขนสีขาว

นกยางเขียว Striated Heron

Butorides striata

40-48

เป็นนกขนาดกลาง คอยาว ขายาว ปากยาวสีเทาเข้มอมเขียว โคนปากล่าง และหนังรอบตาสีเหลืองเข้ม หัวดำ มีขนเปียที่ท้ายทอยสีดำ ลำตัวสีเทาแกมเขียว ลำตัวด้านบน และปีกสีเข้มกว่าด้านล่าง ขอบขนปีกมีสีจางทำให้เห็นเป็นลายขนปีกได้ชัดเจน ขาและตีนเหลือง จับปลาเป็นอาหาร พบในบริเวณแหล่งน้ำ

เป็นนกอพยพ พบบ่อย

นกยางโทนน้อย Intermediate Egret

Ardea intermedia

65-72

เป็นนกขนาดใหญ่ คอยาว ขายาว ขนสีออกขาวทั้งตัว ปากยาวตรงสีเหลือง ปลายปากดำ มุมปากเล็กแต่ไม่เลยลูกตา ในฤดูผสมพันธุ์ปากเปลี่ยนเป็นสีดำ มีพู่ขนสีขาวบริเวณหลัง และอก

เป็นนกอพยพ พบบ่อย

นกยางดำ Black Bittern

Ixobrychus flavicollis

54-61

เป็นนกขนาดใหญ่ คอยาว ขาวยาว ปากยาว สีเหลืองเข้มออกดำ ด้านบนลำตัวสีเข้มน้ำตาล เข้มหรือดำ ข้างคอมีแถบเหลืองแกมน้ำตาล คอ และอกเป็นลายขาวสลับน้ำตาลเข้มหรือดำ ลำตัวด้านล่างสีน้ำตาลเข้มหรือดำ ลำปลาหรือ สัตว์ขนาดเล็กอื่นๆเป็นอาหาร พบได้ตามทุ่งนา หรือแหล่งน้ำ

เป็นนกอพยพ พบค่อนข้างบ่อย

วัยอ่อน

นกยางเปี้ยว Little Egret

Egretta garzetta

55-65

เป็นนกขนาดใหญ่ มีลักษณะคล้ายนกยาง ทะเลรูปแบบที่มีขนสีขาวแต่ต่างกันที่นกยาง เปี้ยวมีจะงอยปากและขาเป็นสีดำ ตีนสีเหลือง เมื่อเข้าฤดูผสมพันธุ์จะมีขนบริเวณท้ายทอยสีขาวยาวออกมาคล้ายเปี้ยวหม่น นกชนิดนี้อาจพบ ตัวเดียว หรืออยู่รวมกันเป็นฝูงหากินตามแหล่ง น้ำจืด บางครั้งอาจพบบริเวณอยู่หาดหิน และ หาดทรายตามชายทะเลได้

เป็นนกอพยพ พบบ่อย

นกปากห่าง Asian Openbill *Anastomus oscitans*

68-81

เป็นนกขนาดใหญ่ คอยาว ขาวยาว ปากยาวใหญ่สีออกน้ำตาล ช่วงกลางปากมีช่องว่างระหว่างปากบน และปากล่าง หนา ลำตัวส่วนใหญ่สีขาวอมเทา ปลายปีก ขอบด้านล่างของปีก และหางสีดำ ขาและตีนสีออกชมพู เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

เหยี่ยวแดง Brahminy Kite *Haliastur indus*

44-52

เป็นเหยี่ยวที่มีขนาดใหญ่ ปากหนาสั้นสีดำ ปลายปากบนงอจุ่ม หัว ตันคอ ออก และท้องส่วนบนสีขาว มีลายขีดเล็ก ๆ ส่วนบนของลำตัวสีน้ำตาลแดง ขนปลายปีกสีดำ ปีกด้านล่างจะมีขอบปีกด้านบนเป็นสีน้ำตาลรูปสามเหลี่ยมเข้มกว่าส่วนล่างของปีกและหาง เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยเฉพาะบางพื้นที่

เหยี่ยวขาว Black-winged Kite

Elanus caeruleus

31-35

เป็นเหยี่ยวที่มีขนาดกลาง มีขนที่ลำตัวสีขาว ขนปลายปีก และหัวไหล่สีดำ ปีกแหลม นกชนิดนี้มักหากินอยู่ตามลำพัง สามารถกระพือปีกบินอยู่กับที่ได้ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของเหยี่ยวชนิดนี้ มักพบอาศัยล่าเหยื่อตามทุ่งนาหรือพื้นที่โล่ง

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยแต่ปัจจุบันพบเห็นได้น้อยลง

เหยี่ยวนกเขาชिकรา shikra

Tachypiza badia

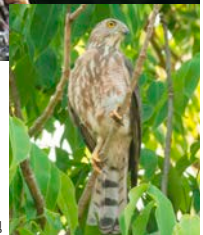
30-36

เป็นเหยี่ยวขนาดกลาง ปากหนาแหลมคมปลายปากบนงุ้มลง หัว ปีก และลำตัวสีเทาอมฟ้า ปลายปีกสีดำ ท้อง และอกสีขาวมีลายขวางสีส้มแกมน้ำตาล หางมีลายขวาง ปีกกว้างและสั้น ได้ปีกสีขาวด้านบนมีลายเส้นสีส้มแกมน้ำตาล ด้านล่างเป็นลายเส้นสีดำ ขนปลายปีกสีดำ ตัวผู้ตาสีแดง ส่วนตัวเมียตาสีเหลืองและมีสีตัวเข้มกว่า มักพบร่อนอยู่กลางอากาศเพื่อคอยจับเหยื่อเป็นอาหาร ซึ่งได้แก่ สัตว์ขนาดเล็ก รวมทั้งนกขนาดเล็กอื่น ๆ พบได้ในที่โล่ง ป่าโปร่ง

เป็นนกประจำถิ่น บางส่วนอพยพระยะสั้น พบบ่อย

วัยอ่อน

เหยี่ยวกิ่งกำลีดำ Black Baza *Aviceda leuphotes*

31.5-33

เป็นเหยี่ยวขนาดกลาง ปากหนาสั้นสีดำ ปลายปากบนงอจุ่ม หัวกว้างมีหงอน หัวด้านบนของลำตัว และหางสีดำ ออก และท้องขาว มีลายพาดสีดำ หรือน้ำตาล ขณะบินเห็นปีกมีลักษณะกว้างเทียบกับความยาวของปีก ปลายปีกและขอบปีกด้านบนสีดำ ปีกด้านที่ติดกับลำตัวสีเทา

เป็นนกอพยพ และนกอพยพผ่าน
พบบ่อย

เหยี่ยวหน้าเทา Grey-faced Buzzard *Butastur indicus*

41-49

เป็นเหยี่ยวขนาดกลาง ปากหนาสั้น ปลายปากบนงอจุ่ม ตา และหนังคลุมจมูกสีเหลือง ปลายปากสีดำ หัวสีเทาอาจเห็นคิ้วสีขาวบาง ๆ คอสีขาวมีเส้นสีเข้มขีดจากโคนปากลงมาที่อก มีแถบหนวด 2 ข้างสีเข้ม ลำตัวด้านบนสีน้ำตาล ลำตัวด้านล่างสีขาว อกสีน้ำตาล ออกด้านล่าง และท้องมีแถบสีน้ำตาลหลายแถบ หางยาวปลายมนสีจางมีแถบสีเข้ม 3 แถบ

เป็นนกอพยพผ่าน พบบ่อยเฉพาะบางพื้นที่

เหยี่ยวรุ้ง Crested Serpent-eagle *Spilornis cheela*

76-84

เป็นเหยี่ยวขนาดใหญ่ ปากหนาสั้น ปลายปากบนงอจุ่ม หนึ่งบริเวณตา และจมูกสีเหลือง เห็นได้ชัดเจน ท้ายทอยอาจเห็นเป็นหงอนสั้น ๆ ลำตัวด้านบนสีเข้ม ด้านล่างสีจางกว่า มีจุดสีขาวกระจายอยู่ตามท้ายทอย ปีก และท้องหางยาวปลายมน มีแถบสีจาง และแถบสีเข้มอย่างละ 2 แถบขนาดเท่ากันเรียงสลับกัน

เป็นนกประจำถิ่น พบค่อนข้างบ่อย

เหยี่ยวผึ้ง Oriental Honey-buzzard *Pernis ptilorhynchus*

55-65

เป็นเหยี่ยวขนาดใหญ่ ปากหนาสั้นสีดำ ปลายปากบนงอจุ่ม ปาก และหัวมีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับเหยี่ยวชนิดอื่น ๆ มีหงอนสั้นที่ท้ายทอย หางยาว ปลายมนสีจางมีแถบคาดสีดำแคบ 3 แถบ แถบคาด 2 แถบปลายหางอยู่ห่างกันกว่าแถบอื่น เหยี่ยวชนิดนี้มีชุกชนได้หลายแบบ

เป็นนกอพยพ พบบ่อยมาก

เหยี่ยวนกเขาพันธุ์ญี่ปุ่น Japanese Sparrowhawk

25-31

เป็นนกขนาดกลาง มีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับเหยี่ยวชนิดอื่น ด้านหลังมีสีเทาเกือบดำ ท้องมีสีน้ำตาลแดง และมีลายสีน้ำตาลแดงตามขวาง มีหรือไม่มีลายเส้นใต้คอ หางเป็นรูปพัดมีแถบดำตามขวาง ขณะอพยพมักบินรวมกันเป็นฝูง

เป็นนกอพยพ พบบ่อย

เหยี่ยวทุ่งพันธุ์เอเชียตะวันออก Eastern Marsh Harrier

Circus spilonotus

เป็นเหยี่ยวขนาดใหญ่ ขนบริเวณลำตัวสีน้ำตาลเข้ม ปีกมีขอบขนเป็นสีน้ำตาลอ่อน ในเพศผู้จะมีสีน้ำตาลดำต่ำกว่าเพศเมีย ขนปลายปีกแยกออกเป็นแถบมีลายตามขวางสีน้ำตาลเข้ม ปีกกว้าง และยาว หางยาวปลายตัด ขณะบินจะเห็นหัวยื่นยาวออกมามากกว่าเหยี่ยวชนิดอื่น ๆ บริเวณหัว และด้านหลังของคอเป็นลายขีดสีน้ำตาลเข้ม เพศเมียมีลายขวางสีน้ำตาลเข้มสลับกับสีครีมที่หาง มักร่อนหากินอยู่ใกล้แหล่งน้ำ

เป็นนกอพยพ พบไม่บ่อย

เหยี่ยวดำใหญ่, เหยี่ยวหูดำ Black-eared Kite

61-66

วัยอ่อน

เป็นเหยี่ยวขนาดใหญ่ จะงอยปากหนา แหวมคม ปลายปากบนงุ้มลง ขนลำตัวสีน้ำตาลเข้ม ลักษณะเด่น คือ โคนปาก ใต้คาง สีออกขาว แข็ง และตีนสีเทา ขณะบินจะเห็น ปลายปีกมีแถบกว้างสีขาวตัดกับขนปลายปีก สีเข้ม ท้องสีน้ำตาล ใต้หางมีลายขีดเส้นเล็ก หลายขีด ปลายหางตัดตรงหรือบางครั้งเว้า เข้าเล็กน้อย พบได้บริเวณพื้นที่เปิดโล่ง ใกล้ พื้นที่ชุ่มน้ำ จับสัตว์ขนาดเล็กเป็นอาหาร เป็นนกอพยพ พบบ่อยบางพื้นที่

นกออก White-Bellied Sea Eagle

70-85

เป็นนกในกลุ่มนกอินทรีที่มีขนาดใหญ่ ตัวเต็มวัย ลำตัวด้านหลังมีสีเทาดำ หัว ท้อง และลำตัวมีสีขาว หางเป็นรูปใบหอกมีสีขาว และมีแถบดำบริเวณโคน หาง สำหรับตัวที่ยังไม่เต็มวัยมีสีน้ำตาล ปีกมีขนยาว ปลายขนแยกเป็นช่อง มักบินร่อนอยู่เดียว ๆ หรือเป็นคู่เพื่อหาปลาตามชายฝั่งทะเล ในทะเล และ ตามหมู่เกาะ

เป็นนกประจำถิ่น พบไม่บ่อย ปัจจุบันมีจำนวน ลดลง

เหยี่ยวออสเปร Osprey *Pandion haliaetus*

55-63

เป็นเหยี่ยวขนาดใหญ่ ปากหนาสั้นสีดำ ปลายปากบนงอจุ่ม ปลายปากสีเข้ม หัวสีขาวมีหงอนสั้นที่ท้ายทอย มีแถบคาดตาสีน้ำตาลเข้มจนถึงท้ายทอย ต่อกับแถบสีน้ำตาลเข้มด้านหลังคอ ลำตัวด้านบน และปีกสีน้ำตาลเข้ม ด้านล่างของลำตัวสีขาว ออกมีแถบสีน้ำตาลจางๆ หางยาวปลายมน ได้ทางสีขาวมีแถบสีเข้มบาง ๆ คาด จำนวนหลายแถบ

เป็นนกอพยพ พบไม่บ่อย

นกเค้าหูยาวเล็ก Oriental Scops Owl *Otus sunia*

19

เป็นนกขนาดกลาง ปลายหูสั้น ตาเหลือง จะงอยปากดำ ขนลำตัวอาจมีสีน้ำตาลอมแดง หรือน้ำตาลอมเทา ออก และท้องมีขีดสีดำสั้น ๆ คล้ายเส้นประ เห็นได้ค่อนข้างชัดเจน ปลายปีกเท่ากับปลายหาง เวลายืน ขนคลุมโคนขา และขนคลุมใต้โคนหางสีขาว นิ้วสีเหลืองอมน้ำตาล แห้งที่อยู่อาศัยป่าโปร่ง ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรัง และป่าชายหาด

เป็นนกประจำถิ่น และนกอพยพ พบไม่บ่อย

นกเค้าจุด Spotted Owlet

Athene brama

20-2.5

เป็นนกขนาดกลาง ลักษณะของใบหน้าเหมือนใส่ หน้ากากสีขาว ตัดกับม่านตาสีเหลืองปากเหลือง สีพื้นหัว และด้านหลังเป็นสีดำอมเทา มีจุดกระจายอยู่ทั่ว หน้าอกมีริ้วสีเทา ขนคลุมแข้งยาวคลุมถึงโคนนิ้ว นิ้วสีเหลือง เล็บสีดำ ตัววัยเด็ก สีพื้นด้านหลังโดยรวมเป็นสีดำอมน้ำตาล บนหัวมีจุดสีขาวไม่มากนัก ขนคิ้ว และขนภายในรูปเค้าหน้าเป็นสีขาว ปากสีเหลืองอมเขียว ขนหน้าอกสีดำ ขนคลุมใต้โคนหางสีขาว สามารถอาศัยอยู่ได้เกือบทุกพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นป่า โขงไม้ โขงถ้ำ หน้าผา แต่ส่วนใหญ่แล้วจะอาศัยอยู่ตามชุมชนที่มีต้นไม้ใหญ่ในพื้นที่ เช่น โขงต้นจามจุรี ต้นโพธิ์ โดยจะอาศัยอยู่กันเป็นคู่ ๆ

เป็นนกประจำถิ่นที่มีปริมาณค่อนข้างมาก พบเห็นได้บ่อย

นกเค้ากู่, นกฮูก collared Scops Owl

Otus lettia

23

เป็นนกขนาดกลาง ลำตัวสีน้ำตาล ด้านท้องสีเนื้อแกมเทาจาง ๆ มีขีดลายดำบาง แต่บริเวณท้องไม่มีลายขีด ตาสีน้ำตาลแดงเข้ม รอบคอสีน้ำตาลแกมเหลือง หน้าผาก และคิ้วสีน้ำตาลอ่อน เสียงร้องคล้ายคนกู่ร้อง “ปู้ว” หรือ “วู้” พบทั่วไปตามป่าดิบ ป่าโปร่ง สวนผลไม้ สวนสาธารณะ จนถึงความสูง 2,200 เมตร

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกเค้าโมง, นกเค้าแมว Asian Barred Owlet

20.5-23

เป็นนกขนาดกลาง สีโดยรวมเป็นสีน้ำตาล และน้ำตาลเข้ม หัว และลำตัวด้านบนมีลายขวาง สีน้ำตาลอ่อนชัดเจน ออกและสีข้างมีลายน้ำตาล แดงคล้ำ ท้องขาว ขนคลุมแข้งยาวคลุมลงไปถึงโคนนิ้ว นิ้วตีนสีเหลือง เล็บสีดำ ดวงตาค่อนข้างเล็กเมื่อเทียบกับส่วนหัว นิ้วคู่ต่าง แบ่งออกเป็นหน้า 2 หลัง 2 นิ้ววัยเด็ก สีโดยรวมเป็นสีน้ำตาล คิ้วแคบสั้น บนหัว หน้าอก หลังมีจุดสีน้ำตาลอ่อน ขนคลุมไหล่สีขาวค่อนข้างกว้าง ช่วงกลางท้องมีริ้วสีน้ำตาล นิ้วสีเหลืองอมเขียว แหล่งที่อยู่อาศัย พื้นที่เกษตรกรรม ไร่ร้าง ป่าโปร่ง ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง ป่าสวนสาธารณะ

เป็นนกประจำถิ่น พบเห็นได้ค่อนข้างบ่อย

นกแก๊ก Oriental Pied Hornbill

70

เป็นนกขนาดใหญ่ จัดเป็นนกเงือกที่มีขนาดเล็กที่สุดที่พบในประเทศไทย ลำตัวด้านบนคอ และหางสีดำ ลำตัวด้านล่างตั้งแต่อกส่วนล่างลงไปสีขาว หันรอบตาและมุมปากสีขาว โหนกเหนือปาก และปากสีเหลืองอ่อน ได้ปีกสีดำมีขอบปลายปีกสีขาว เพศเมียโหนกขนาดเล็กกว่า มีแต้มสีดำที่โหนก และปลายปาก ร้องเสียง “แก๊ก แก๊ก” พบในป่าดิบและป่าผลัดใบ บางครั้งพบในเกาะกลางทะเล

เป็นนกประจำถิ่น พบค่อนข้างบ่อย

นกกระรางหัวขวาน Common Hoopoe

30

เป็นนกขนาดกลาง ลำตัวเรียว บริเวณหัวมีหงอน เมื่อตกใจหงอนจะแผ่ ออกทำให้มองคล้ายขนประดับศีรษะของ อินเดียนแดง สีบริเวณหัว คอ และท้องมีสี น้ำตาล ลำตัวด้านหลังมีแถบตามขวางดำ สลับขาวไปจนถึงส่วนหาง ปากเรียวยาว และ โค้งลงเหมาะสำหรับกินหนอน และแมลงตาม เปลือกไม้ หากินล่าพัง มักพบบริเวณที่โล่งป่า โปรงไปจนถึงป่าเบญจพรรณ ถึงป่าดิบ ทำรัง อยู่ในโพรงไม้

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

นกจาบคาเล็ก Little Green Bee-eater

19-20

เป็นนกขนาดกลาง ลำตัวมีสีเขียวมะกอก คอสีฟ้าอมเขียว มีลายเส้นสีดำพาดบริเวณ คอ ออกและท้องสีเขียวอ่อน หัวสีน้ำตาล หาง คู่กลางมีเส้นขนเรียวยาวยื่นพ้นออกมาจาก ขนหางคู่อื่น ปากเรียวแหลมโค้งลงเล็กน้อย มักอยู่รวมกันเป็นฝูงหรือบินหากินตามลำพัง กินแมลงเป็นอาหาร

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกjabคาหัวสีส้ม Chestnut-headed Bee-eater

Merops leschenaulti

21-22.5

เป็นนกขนาดกลาง ลักษณะคล้ายนกjabคาคอสีฟ้า เพศผู้และเพศเมียมีลักษณะคล้ายกัน ส่วนหัวและหลังตอนบนสีน้ำตาลแดง มีแถบคาดตาสีดำ คางสีเหลือง มีแถบสีส้มดำบริเวณคอ ปีกสีเขียว ลำตัวด้านล่างสีเขียว ตะโพกสีฟ้าสด หางสีเขียว ไม่มีขนหางคู่กลางยื่นยาว จะงอยปากยาวบางสีดำ ปลายโค้งเล็กน้อย

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

นกjabคาคอสีฟ้า Blue-throated Bee-eater

Merops viridis

22.5-23.5

เป็นนกขนาดกลาง เพศผู้ และเพศเมียมีลักษณะคล้ายกัน ส่วนหัว และหลังตอนบนสีน้ำตาลเข้ม มีแถบคาดตาสีดำ คอสีฟ้าตามชื่อ ปีกสีเขียว ลำตัวด้านล่างสีเขียว ตะโพก และหางสีฟ้าสด ขนหางคู่กลางยื่นยาว จะงอยปากยาวบางสีดำ ปลายโค้งเล็กน้อย

เป็นนกอพยพ (ภาคกลาง และภาคตะวันออกบางส่วน) และนกประจำถิ่น (ภาคใต้และภาคตะวันออกบางส่วน) พบไม่บ่อย

นกจาบคาหัวเขียว Blue-tailed Bee-eater

Merops philippinus

23-24

เป็นนกขนาดกลาง ลักษณะคล้ายนกจาบคาคอสีฟ้า เพศผู้ และเพศเมียมีลักษณะคล้ายกัน ส่วนหัว และหลังสีเขียว มีแถบคาดตาสีดำ คางตอนล่างถึงคอสีส้มแดง ปีกสีเขียว ลำตัวด้านล่างสีเขียว ตะโพกสีฟ้าเข้ม หางสีฟ้า มีขนหางคู่กลางยืนยาวสีฟ้า จะงอยปากยาวบางสีดำ ปลายโค้งเล็กน้อย

เป็นนกประจำถิ่น นกอพยพ นกอพยพผ่าน และนกอพยพมาทำรังวางไข่ พบบ่อย

นกตะขาบดง Oriental Dollarbird

Eurystomus orientalis

30

เป็นนกขนาดกลาง ลำตัวสีน้ำเงินเกือบดำ เหลือบม่วงเวลาโดนแสง หัวสีน้ำตาลเข้ม จะงอยปากหนา สีส้มแดงปลายงอขมุกขมูย ม่านตาสีเหลือง เวลาบินปลายปีกมีแต้มขาวกลมทั้งสองข้าง

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

นกกระเต็นน้อยธรรมดา Common Kingfisher

16-18

เป็นนกขนาดกลาง เมื่อเทียบกับกลุ่มนกกระเต็นจะเป็นนกขนาดเล็ก โดยทั่วไปมีลักษณะที่เด่น คือ ปากยาวใหญ่ หัวโต คอสั้น สีสดใส นกชนิดนี้มีด้านหลังสีฟ้า หัวและปีกสีน้ำเงิน ขนคลุมหูสีน้ำตาลแดง และมีแถบสีขาวข้างหู คอขาว ออก และท้องสีน้ำตาลแดง จะอย่ปากสีดำเป็นเพศผู้ หากเป็นเพศเมียจะอย่ปากล่างสีออกแดง มักหากินตามลำพัง เกาะตามต้นไม้ใกล้แหล่งน้ำเพื่อจ้องหาเหยื่อในน้ำ

เป็นนกอพยพ พบบ่อยมาก

นกกระเต็นอกขาว White-breasted Kingfisher

27-29.5

เป็นนกขนาดกลาง นกชนิดนี้มีลักษณะที่เด่นชัดต่างจากนกกระเต็นชนิดอื่น ๆ คือ บริเวณคอและอกมีสีขาว หัวและท้องมีสีน้ำตาลแดง หลังสีฟ้า ปีกสีน้ำเงินเข้ม หัวไหล่มีแถบสีน้ำตาลแดงสลับสีดำ มักหากินตามลำพัง ร้องเสียงดังแก็ก ๆ จะอย่ปากสีส้มแดง

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกกะเต็นหัวดำ Black-capped Kingfisher

29-31.5

นกกะเต็นชนิดนี้มีขนาดใหญ่กว่านกกะเต็น
ออกขาวเล็กน้อย ลักษณะเด่นชัดที่ต่างจากนก
กะเต็นชนิดอื่น ๆ คือ มีหัวสีดำรอบคอสีขาว
ด้านหลัง และปีกมีสีน้ำเงินเข้ม เฉพาะบริเวณ
หัวปีกมีสีดำ ปากสีส้มแดง มักหากินใกล้แหล่ง
น้ำ ทุ่งนา สวน ตามชายทะเล หากินตามลำพัง
เป็นนกอพยพ พบบ่อย

นกกินเปี้ยว Collared Kingfisher

24-26

เป็นนกขนาดกลาง ด้านหลังมีสีฟ้า น้ำทะเลสดใส
บริเวณคอมีแถบสีขาว ออก และท้องมีแถบสีขาวเช่น
เดียวกัน จะงอยปากบนมีสีดำ ปากล่างสีเนื้อ ร้อง
เสียงดังและถี่ แก๊ก ๆ โดยเฉพาะเวลาบิน มักหากิน
ลำพังหรือเป็นคู่ พบบริเวณชายทะเลป่าโกงกางจนถึง
ลึกเข้ามาในสวน และแม่น้ำ

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

นกโพระดกธรรมดา Lineated Barbet

27-28

Psilopogon lineatus

เป็นนกขนาดกลาง กลุ่มนกโพระดก เป็นนกที่ลำตัวสีเขียว ทำรังในโพรงไม้ นกโพระดกธรรมดามีหัวสีเขียวอ่อน มีลายเกล็ดน้ำตาล ท้องลายสีเขียว หลัง และปีกสีเขียว ปากหนา มีขนาดใหญ่ สีเหลืองส้ม อาศัยในทุ่งโล่ง ป่าผลัดใบ มักส่งเสียงร้องโวก โวก ๑ เป็นจังหวะถี่ ๆ

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

เหยี่ยวเพเรกริน Peregrine Falcon

38-48

Falco peregrinus

เป็นเหยี่ยวขนาดกลาง ปีกแหลมบินได้เร็ว เป็นผู้ล่าเหยื่อแม้กระทั่งนกด้วยกัน บริเวณหัว และด้านหลังมีสีเทาเข้ม ด้านบนลำตัวขอบขนมีสีเทา บริเวณตามีปื้นสีดำยาวลงมาคล้ายกับสวมหน้ากากสีดำ ท้อง และหางมีสีนวลมีลายแถบตามขวาง มักหากินเป็นคู่หรือตามลำพังอยู่ตามป่า และชายทะเล

เป็นนกอพยพ พบไม่บ่อย

นกกะลิง, นกกะแล Grey-headed Parakeet

36-46

เป็นกลุ่มนกแก้วขนาดกลางที่มีหางยาว ปลายหางสีเหลือง ปากสีแดง หัวเทา นกวัยอ่อนหัวสีจางกว่า และปากล่างสีเหลือง ถิ่นที่อยู่อาศัย ป่าผลัดใบ ป่าโปร่ง บางครั้งพบในพื้นที่เกษตรกรรม

เป็นนกประจำถิ่น พบได้ในภาคเหนือ หรือนอกหลุดจากกรง พบไม่บ่อย

นกแก้วโม่ง Alexandrine Parakeet

51

เป็นกลุ่มนกแก้วขนาดกลาง หัว ลำตัว และปีกส่วนใหญ่สีเขียว หัวโต ปากหนาสีแดง ปากด้านบนงุ้มลง มีแถบสีแดงบริเวณหัวไหล่ ตัวผู้มีแถบสีดำรอบคอด้านหน้าต่อ กับแถบสีชมพูรอบคอด้านหลัง ตัวเมียไม่มีแถบรอบคอ หางยาวกว่าลำตัว โคนหางสีเขียวปนฟ้า ปลายหางสีเหลือง

เป็นนกประจำถิ่น

นกแต้วแล้วนางฟ้า Fairy Pitta *Pitta nympha*

16-19.5

เป็นนกขนาดกลาง หัวมีขนาดใกล้เคียงกับลำตัว คอสั้นหนา ทำให้รูปร่างโดยรวมมีลักษณะกลมรี ปากหนาสั้น ขาววาว หัวมีแถบดำคาดตาถึงท้ายทอย คีวาวสีขาวแกมน้ำตาล ตัดกับสีน้ำตาลบริเวณด้านบนของหัว ปีกสีเขียว มีแถบสีฟ้าอ่อนบริเวณโคนปีก ท้องสีขาวแกมเหลือง ท้องด้านล่างและก้นสีแดง

เป็นอพยพผ่าน หายาก

นกขมิ้นท้ายทอยดำ Black-naped Oriole *Oriolus chinensis*

24.5-27.5

เป็นนกขนาดกลาง ลำตัวสีเหลืองสด จะงอยปากหนา สีชมพูอมส้ม ตาสีแดง มีแถบคาดตากว้างสีดำบรรจบกันที่ท้ายทอย ปลายปีก และโคนหางสีดำ ตัวเมีย หลังและปีกสีเหลืองอมเขียว พบทั่วไปตามชายป่า ป่าโปร่ง สวนสาธารณะ ป่าชายเลน พบได้ตั้งแต่ปลายเดือนกันยายนจนถึงเดือนพฤษภาคม

เป็นนกอพยพ พบบ่อยมาก และนกประจำถิ่น พบไม่บ่อย

นกโกงกางหัวโต Mangrove Whistler

Pachycephala cinerea

15.5-17

เป็นนกขนาดกลาง ลำตัวบริเวณหลัง และหางมีสีน้ำตาล หัวมีสีน้ำตาลอมเทา จะงอยปากหนาสีดำ บริเวณคอสีขาว ออกมีแถบสีเทาจาง ๆ ท้องสีขาว นกชนิดนี้มีจุดเด่นคือ จะร้องเสียงดังชัด 5 พยางค์ ทวี ทวี ทวี ทวี วี๊ด มักพบตามป่าโกงกางและตามเกาะต่าง ๆ เป็นนกประจำถิ่น พบไม่บ่อย

นกพญาไฟสีเทา Ashy Minivet

Pericrocotus divaricatus

18.5-20

เป็นนกขนาดกลาง เพศผู้หลังถึงสะโพกสีเทาเข้ม หัว และท้ายทอยสีดำ หน้าผากขาว ท้องขาว ปีก และหางดำ จะงอยปากเล็กสั้นสีดำ ขาสั้น เล็ก สีดำ เพศเมีย หัว ท้ายทอยหลัง สะโพกสีเทาเข้ม เหนือจะงอยปาก และดวงตามีเส้นขีดขาวบาง ๆ คอ ออก ก้นสีขาว มีสีเทาปนเล็กน้อย ปีก และหางสีเทาเข้มถึงดำ สามารถพบได้ตามป่าโปร่ง ชายป่า

เป็นนกอพยพ พบไม่บ่อย

นกเงี้ยวขี้ใหญ่ Black-winged Cuckooshrike

21.5-25.5

เป็นนกขนาดกลาง ตัวผู้ และตัวเมียมีลักษณะต่างกันโดยตัวผู้มีปีกสีดำ ลำตัวด้านบนสีเทา ตะโพกจะมีสีอ่อนกว่าหลัง ท้องตอนล่างมีสีขาวไปจนจรดกัน ขนหางสีดำ แต่ถ้าหากสังเกตทางทางด้านล่างจะเห็นหางซ้อนกันเป็นชั้นสีดำปลายสีขาว ส่วนตัวเมียมีขอบตาบน และล่างสีขาว มีลายดำขวางบริเวณหน้าและด้านล่างลำตัว (มีความผันแปรอาจสังเกตได้ง่ายไปจนถึงยาก) อาหารส่วนใหญ่เป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง (แมลง)

เป็นนกประจำถิ่นทางตอนบนของประเทศไทยแต่จะอพยพลงมาในช่วงฤดูหนาว ทำให้สามารถพบได้ทุกภาคยกเว้นภาคใต้

นกแอ่นพง Ashy Woodswallow

16-18

เป็นนกขนาดกลาง ลักษณะเด่น คือ ปากหนาสีเทาแกมฟ้า หัว หลัง และปีกสีเทาอาจมีสีน้ำตาลปน บริเวณตาจนถึงโคนปากสีเข้ม ส่วนอก และท้องสีน้ำตาล กันสีจางหรือออกขาว ชอบเกาะตามสายไฟหรือกิ่งไม้แห้ง โดยมักขยับตัวมาเกาะเรียงติดกันเป็นแถว บางครั้งก็จะบินออกจากกลุ่มแล้วกลับมาเกาะเข้ากลุ่มเหมือนเดิม ขณะบินปีกจะกางออกเป็นรูปสามเหลี่ยม กินแมลงเป็นอาหาร หรือ น้ำหวานจากดอกไม้ พบง่ายตามที่โล่ง

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกขมิ้นน้อยธรรมดา Common Iora

12-14.5

เป็นนกขนาดเล็ก มีหัว หลัง และหางสีเขียวมะกอก คอ ออก และท้องสีเหลืองสด บริเวณปีกมีลายแถบสีขาว 2 แถบ ขณะที่เพศเมียจะมีสีไม่สดใสเท่าในเพศผู้ มักหากินเป็นคู่หรือลำพังตัวเดียว กินหนอนตามต้นไม้ พบในสวน ในป่าโกงกาง และป่าโปร่ง เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกอีแพรดแถบอกดำ Malaysian Pied-Fantail

17.5-19.5

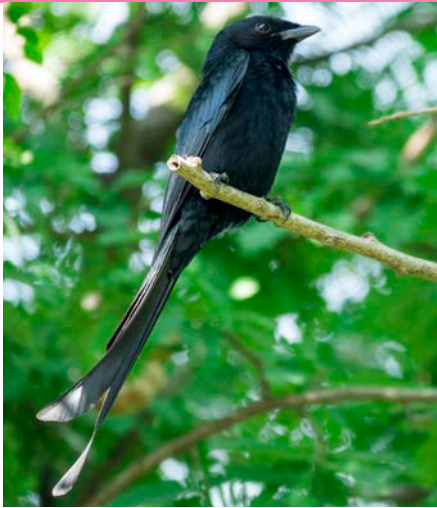
เป็นนกขนาดกลาง บริเวณลำตัวด้านหลังสีดำตั้งแต่หัว ตัวไปจนถึงหาง คอ และท้องมีสีขาว ออกมีสีดำ ขณะเกาะกิ่งไม้หรือตามพื้นมักจะกางขนหางสีดำมีปลายหางสีขาว หางสามารถคลี่ออกได้คล้ายพัด จึงได้ชื่ออีกชื่อหนึ่งว่า นกหางพัด หากินทั่วไปตามบ้านเรือน สวน และตามป่าชายเลน ทำรังเป็นรูปถ้วยขนาดเล็กทำจากหญ้าแห้งสานด้วยใยแมงมุม

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกแซงแซวหางปลา Black Drongo *Edolius macrocercus*

27-28.5

เป็นนกขนาดกลาง มีสีดำเป็นมันตลอดตัว หางเป็นแฉกคล้ายหางปลา มักเกาะตามกิ่งไม้แห้ง คอยโฉบจับแมลงเป็นอาหารกลางอากาศ แล้วกลับมาเกาะที่เดิม พบตามท้องนา ในเมือง และตามที่โล่ง เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกแซงแซวปากกา Crow-billed Drongo *Dicrurus annectens*

27-32

เป็นนกขนาดกลาง ทุกส่วนสีดำ หางยาวใกล้เคียงกับขนาดลำตัว ปากหนา ใหญ่กว่าแซงแซวชนิดอื่น ปลายหางแยกเป็นสองแฉกคล้ายกับแซงแซวหางปลา

เป็นนกอพยพผ่าน พบไม่บ่อย

นกแขวงแสวสีเทา Ashy Drongo

Edolius leucophaeus

25.5-29

เป็นนกขนาดกลาง มีลักษณะคล้ายนกแขวงแสวหางปลา แต่สีของนกชนิดนี้มีสีเทา หรือเทาดำ ในประเทศไทยสามารถพบชนิดย่อยได้ถึง 5 ชนิด แต่บนเกาะเสมสารสามารถพบได้ถึง 3 ชนิดย่อย คือ ชนิดย่อย *leucogenis* สีลำตัวจางที่สุด เห็นสีขาวที่แก้ม และรอบตาชัดเจน ชนิดย่อย *salangensis* สีลำตัวเข้มกว่าเล็กน้อย มีสีขาวที่แก้มน้อยกว่า และชนิดย่อย *mouhoti* สีลำตัวเข้มพอ ๆ กับชนิดย่อย *salangensis* หรือเข้มมากกว่าเล็กน้อย ไม่มีสีขาวที่แก้ม และรอบตา พบบินโฉบกินแมลงตามชายป่า และป่าทุกประเภท เป็นนกอพยพ พบบ่อย

นกแขวงแสวหงอนขน Hair-crested Drongo

Dicrurus hottentottus

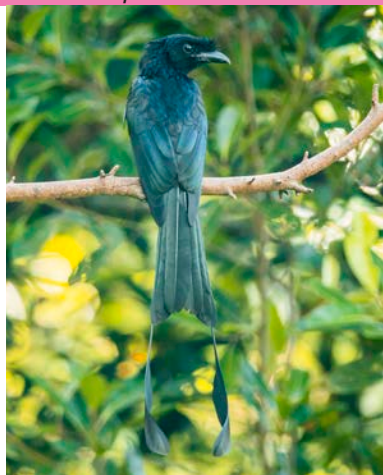
29-33

นกแขวงแสวหงอนขนมีขนาดเล็กเสียกั้กับนกแขวงแสวหางบ่วงใหญ่ นกชนิดนี้มีลักษณะเด่นคือหางใหญ่ และขอบปลายหางบิดเข้าหาด้านกลางหาง บริเวณหัวมีเส้นขนเป็นเส้นขนาดเล็กยื่นออกมาแต่้มักมองไม่ค่อยเห็น หากินตามป่าดิบ ป่าเบญจพรรณ และตามสวน

เป็นนกอพยพ พบบ่อย

นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ Greater Racket-tailed Drongo 33-35 *Dicrurus paradiseus*

เป็นนกขนาดกลาง มีลักษณะเด่นคือปลายหางด้านนอก มีขนหางยาวยื่นออกมา 1 คู่ ใบขนที่ยื่นออกมาไม่สมมาตรกัน และจะบิดเล็กน้อย บริเวณฐานโคนปากมีขนหงอนยื่นออกมา มักพบหากินตามลำพัง หรือเป็นคู่ตามป่าดิบชื้น ป่าเบญจพรรณ ตามสวน

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

นกจับแมลงจุกดำ Black-naped Monarch *Hypothymis azurea*

16-17.5

เป็นนกขนาดกลาง เพศผู้ลำตัวด้านบน และปากสีฟ้าเข้ม คอและอกด้านบนสีฟ้า ส่วนนอกตอนล่างและกันสีขาวย ออกมีแถบคาดแคบ ๆ สีดำ ท้ายทอยมีหงอนดำสั้น เพศเมีย สีฟ้าหม่น ลำตัวด้านบนสีเทาอมน้ำตาล ไม่มีแถบคาดอก พบได้ตามป่าดิบ ป่าโปร่ง และป่าชายเลน

เป็นนกประจำถิ่น และอพยพ พบบ่อย

นกแขวสวรรค์หางดำ Japanese Paradise-flycatcher 16-18.5

Terpsiphone atrocaudata

เป็นนกขนาดเล็ก นกขนาดกลาง ปากหนาสั้นสีฟ้า หัวมีหงอนสั้น รอบตามีวงตาสีฟ้า ตัวผู้ลำตัวส่วนใหญ่สีดำเหลือบม่วง ยกเว้นส่วนท้อง และกันสีขา ขนหางคู่กลางยาวกว่าความยาวทั้งหมดของตัว ตัวเมีย หัว ออก และคอสีออกเทา ปีก และหางสีน้ำตาล ขนหางคู่กลางไม่ยาว

เป็นนกอพยพผ่าน หายาก

นกแขวสวรรค์ Blyth's Paradise-flycatcher 17.5-20

Terpsiphone affinis

เป็นนกขนาดกลาง ปากหนาสั้นสีฟ้า หัวมีหงอนสั้น รอบตามีวงตาสีฟ้า ตัวผู้ส่วนหัวสีดำ ปีก ตะโพก และหางสีน้ำตาล บริเวณคาง และอกสีดำน้อยๆ ท้องส่วนล่างสีขาว ขนหางคู่กลางยาวกว่าความยาวทั้งหมดของตัว ตัวเมีย หัว และคอสีดำน้อยกว่า ปีกและหางสีน้ำตาล ขนหางคู่กลางไม่ยาว

เป็นนกอพยพ พบบ่อย

นกแขวสวรรค์หัวดำ Amur Paradise-flycatcher *Terpsiphone incei*

19.5-23.5

เป็นนกขนาดกลาง นกชนิดนี้มีจุดเด่นที่เพศผู้จะมีขนหางคู่กลางยาวมาก โดยปกติจะพบสองลักษณะ คือ ลำตัวสีน้ำตาล และสีขาว แต่ส่วนใหญ่มักจะพบตัวสีน้ำตาลได้บ่อยกว่า บริเวณหัวและใบหน้ามีสีเทา บริเวณอกมีสีเทาจาง ๆ ท้องสีนวล เพศเมียสีคล้ายเพศผู้ แต่ขนหางคู่กลางจะไม่ยาวยื่นออกมาเหมือนเพศผู้ พบตามป่าดิบเขา ป่าเบญจพรรณ ป่าโกงกาง และตามสวนบ้านเรือน

เป็นนกอพยพ พบบ่อย

นกอีเสือลายเสือ Tiger Shrike *Lanius tigrinus*

17-18.5

เป็นนกขนาดกลาง นกในกลุ่มนี้จะงอยปากหนาแข็งแรง ปลายปากบนงุ้มลงเหมาะสำหรับล่าสัตว์อื่น หัวโตคอสั้น มีแถบดำหรือสีคล้ำพาดผ่านตา หน้าผาก หัว ท้ายทอย และหลังด้านบนสีเทา หลัง ปีก และหางสีน้ำตาล ไม่มีจุดขาวที่ปีก ลักษณะพิเศษ คือ มีลายเกล็ดที่ปีกหรือสีข้าง นกวัยอ่อนหรือนอกฤดูผสมพันธุ์หัวอาจมีสีน้ำตาล โหลจับแมลง หรือล่าสัตว์ขนาดเล็กกินเป็นอาหาร มักพบเกาะอยู่ตามกิ่งไม้พุ่มไม้ เป็นนกอพยพผ่าน พบค่อนข้างบ่อย

นกอีเสือสีน้ำตาล Brown Shrike

Lanius cristatus

19-20

เป็นนกขนาดกลาง นกในกลุ่มนี้จะงอยปากหนาแข็งแรง ปลายโค้ง หัวโตคออ้วนสั้น มีแถบดำพาดผ่านตา ลักษณะพิเศษต่างจากอีเสือชนิดอื่น คือ มีคิ้วสีขาวเห็นได้ชัดเจน ไม่มีจุดสีขาวที่ปีก หัว ท้ายทอย และหลังสีน้ำตาล ตัวเมีย และวัยอ่อนอาจมีลายเกล็ดโฉบจับแมลง หรือล่าสัตว์ขนาดเล็กกินเป็นอาหาร มักนำเหยื่อไปเกี่ยวไว้ตามกิ่งไม้หรือหนามแหลมเพื่อย้อนกลับมากินภายหลัง มักพบเกาะบนยอดไม้ หรือกิ่งไม้ บริเวณที่โล่ง หรือตามสวน

เป็นนกอพยพ พบบ่อยมาก

นกกาแวน Black Racket-tailed Treepie

Crypsirina temia

37-40.5

เป็นนกที่มีสีดำล้วนคล้ายนกแขวกและขนาดใกล้เคียงกัน ลักษณะเด่นที่แตกต่างจากนกแขวก คือ ลักษณะปลายหางของนกกาแวน จะมีปลายหางแผ่ออกคล้ายใบพาย และตามีสีฟ้า กินแมลงเป็นอาหารอาศัยตามป่าเบญจพรรณ ป่าชายเลน เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

อีกา Eastern Jungle Crow *Corvus levillantii*

48-59

เป็นนกขนาดใหญ่ ลำตัวมีสีดำสนิท จะงอยปากใหญ่หนา เป็นนกที่ฉลาดมีการเรียนรู้ง่าย ๆ ได้ กินอาหารได้หลากหลายชนิด ล่านกชนิดอื่น และสัตว์ขนาดเล็กเป็นอาหาร ขณะนอนมักกลับมาอนรวมกันเป็นฝูง เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

นกกระจิบหญ้าสีเขียว Plain Prinia *Prinia inornata*

13.5-15

เป็นนกขนาดเล็ก ตัวสีน้ำตาล บริเวณด้านหลังจะมีสีเขียวเข้มกว่าด้านท้อง ลักษณะเด่นคือ มีหางยาว ขนหางยาวไม่เท่ากันโดยมีขนคู่กลางยาวมากที่สุดแล้วไล่ขึ้นไป ปลายขนหางด้านในมีสีขาว มีตัวสีขาว พบหากินทั่วไป ใกล้แหล่งน้ำหรือตามป่าชายเลน

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกกระจิบบคอดำ Dark-necked Tailorbird

10.5-12

เป็นนกขนาดเล็ก นกชนิดนี้มีขนาดเล็กไล่เลี่ยกับกระจิบบธรรมดา มีลักษณะที่คล้ายกัน ต่างกันที่นกชนิดนี้ในเพศผู้บริเวณคอมีสีดำ และหน้าผากมีสีน้ำตาลแดงเข้มกว่า ลำตัวด้านหลังมีสีเขียวอมเหลือง กันมีสีเหลืองทั้งเพศผู้และเพศเมีย พบได้ทั่วไปทุกพื้นที่ทั้งในสวนใกล้ที่พัก ป่าชายเลน ป่าดิบ ป่าโปร่ง ป่าไผ่ และชายป่า

เป็นนกประจำถิ่น พบไม่บ่อย

นกกระจิบบธรรมดา Common Tailorbird

11-13

เป็นนกขนาดเล็ก ลำตัวบริเวณหลังและหางสีเขียวเข้ม มีหน้าผากสีน้ำตาลแดง คอและท้องสีนวล กันสีขาว บริเวณหน้ามีสีเทา ขณะเกาะกิ่งไม้มักจะกระดกหางขึ้น นกชนิดนี้มักส่งเสียงร้อง ดัง จี๊บ...จี๊บ.. เสียงดัง พบหากินนอนตามสวน ป่าเบญจพรรณ และป่าชายเลน

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

นกพงคิ้วดำ Black-browed Reed-Warbler *Titiza bistrigiceps*

13.5-14

เป็นนกขนาดเล็ก ลำตัวด้านหลังมีสีน้ำตาลอมเขียว คิ้วมีแถบสีเนื้อ และสีดำพาดจากหน้าผากไปยังกระหม่อม ออก และท่องสีน้ำตาลอ่อน พบตามต้นกก และพืชน้ำตามขอบของทุ่งนาที่มีน้ำขัง เป็นนกอพยพ พบบ่อยมาก

นกพงตักแตนอกลาย Lanceolated Warbler *Locustella lanceolata*

12-13.5

เป็นนกขนาดเล็ก ลำตัวสีน้ำตาลอมเขียว คิ้วสีน้ำตาลอ่อนยาวเลยดวงตา จะงอยปากสั้นตรง จะงอยปากบนสีน้ำตาลดำ จะงอยปากล่างสีน้ำตาลอ่อน หัว ท้ายทอย หลังสีข้างมีลายสีดำขีดกระจายทั่วไป หางสีน้ำตาลเข้ม ด้านล่างลำตัวสีอ่อนกว่าด้านบน มีลายสีน้ำตาลบาง ๆ คอ และท้องสีขาว ทำให้คล้ายมีแถบสีน้ำตาลอมเขียวจางๆพาดผ่านอก ขาสีน้ำตาลอ่อน สามารถพบตามป่าโปร่ง ชายป่า ทุ่งนาและพื้นที่เกษตรต่าง ๆ เป็นนกอพยพ พบได้บ่อย

นกพงตึกเตนท้ายทอยสีเทา Pallas's Grasshopper-Warbler 14-15

Locustella certhiola

เป็นนกขนาดเล็ก ขนลำตัวสีน้ำตาลอมแดง คิ้วขาวยาวเลยดวงตา ปากตรงเรียวยาว จะงอยปากบนสีน้ำตาลเข้ม จะงอยปากล่างสีน้ำตาลอมส้ม ลำตัวด้านบนมีลายสีดำขีดกระจายทั่วไปจากหน้าผากถึงหลัง หางสีเทาดำมีลายสีดำบาง ๆ ปลายหางมีแฉกขาว ลำตัวด้านล่างสีน้ำตาลอ่อน คอ และกลางท้องขาว ขาสีน้ำตาล พบได้ตามดงหญ้าสูง กก ตามพื้นที่ชุ่มน้ำ

เป็นนกอพยพ พบบ่อย

นกนางแอ่นบ้าน Barn Swallow

Hirundo rustica

13-14

เป็นนกขนาดเล็ก บริเวณหัวด้านหลังของลำตัวไปจนถึงหางมีสีดำ ท้องสีขาว คอมีสีน้ำตาลแดงคาดด้วยขอบดำ หางเป็นแฉกเล็ก โดยเฉพาะในเพศผู้หางจะมีแฉกเล็กกว่าเพศเมีย หากินเป็นฝูง โดยโฉบแมลงในอากาศ

เป็นนกอพยพ พบบ่อยมาก

นกนางแอ่นแปซิฟิก Pacific Swallow *Hirundo tahitica*

13-14

เป็นนกขนาดเล็ก ขนด้านบนลำตัวสี
เหลือบน้ำเงิน หน้าผากสีน้ำตาลแดง คาง
คอ ออกสีน้ำตาลแดง ท้องสีขาว หรือบางที่มี
สีเทาแซม หางมีแฉกยาวเรียงเป็นแนว ปลา
งหางเว้าเข้า มักพบได้ตามทะเล ชายฝั่ง ส่วน
ใหญ่สร้างรังจากโคลนผสมกับน้ำลาย
เป็นนกประจำถิ่น พบได้บ่อยมาก

นกปรอดหน้าขาว Yellow-vented Bulbul *Pycnonotus goiavier*

20-20.5

ลักษณะเด่นชัดที่สามารถสังเกตเห็น
ได้ง่ายคือ หน้ามีสีขาวนวล บริเวณกลาง
กระหม่อมมีเส้นสีดำยาวตลอดหัว ลักษณะ
เป็นขนตั้งขึ้นเป็นหงอนเล็กน้อย บริเวณส่วน
หลัง และหางมีสีน้ำตาล ท้องสีน้ำตาลอ่อน
กันสีเหลือง พบตามสวน ป่าพื้นที่สภาพหรือ
ตามชายหาด

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

นกปรอดหัวสีเขม่า Sooty-headed Bulbul

Pycnonotus aurigaster

19-21

เป็นนกขนาดกลาง กินผลไม้เป็นอาหาร มีปากขนาดเล็กปลายแหลม เพื่อที่มเข้าไปยังเนื้อผลไม้ หัวมีหงอนเล็กน้อยสีดำ ส่วนหลัง และหางมีสีเทาดำ กันมีสีเหลือง ท้องสีน้ำตาลอ่อน มักหากินอยู่รวมกันเป็นฝูง พบตามสวน และพื้นที่โล่ง

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกปรอดสวน Streak-eared Bulbul

Pycnonotus blanfordi

17.5-19.5

เป็นนกขนาดกลาง นกชนิดนี้ตั้งแต่หัวหลัง ไปจนถึงหางสีน้ำตาล ออก และท้องสีน้ำตาลอมเหลือง กันมีสีเหลืองอ่อน บริเวณขนคลุมหูมีลักษณะเป็นลายขีด มักหากินเป็นคู่ หรือเป็นฝูงตามป่าเบญจพรรณ ในสวน หรือตามบ้านเรือน

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกปรอดคอลาย stripe-throated Bulbul *Pycnonotus finlaysoni*

19-20

เป็นนกขนาดกลาง หัวค่อนข้างกว้างเล็กกว่าลำตัว ลายขีดสีเหลืองสั้นๆกระจายอยู่ตามหน้าผาก หน้า คาง และอกส่วนบน ลำตัวรูปรีหางยาวเกินครึ่งหนึ่งของลำตัว ด้านบนของหัวและหลังสีเขียวปนเทา ปีกสีเขียวปนเหลือง ท้องสีจางกว่าลำตัวด้านบน กันสีเหลือง เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

นกปรอดทอง Black-headed Bulbul *Brachypodius atriceps*

19-21

เป็นนกขนาดกลาง หัวค่อนข้างกว้างเล็กกว่าลำตัว ส่วนหัวสีดำยกเว้นท้ายทอย ตาสีฟ้า ลำตัวรูปรีหางยาวเกินครึ่งหนึ่งของลำตัว ลำตัวส่วนใหญ่ และท้ายทอย สีเขียวปนเหลือง ขอบปีกสีดำ และปลายหางมีแถบคาดสีดำ เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

นกปรอดเหลืองหัวจุก Black-crested Bulbul

18.5-19.5

เป็นนกขนาดกลาง หัวค่อนข้างกว้างเล็กกว่าลำตัว ส่วนหัวสีดำมีหงอน ตาสีเหลือง ลำตัวรูปรีหางยาวเกินครึ่งหนึ่งของลำตัว ลำตัวส่วนใหญ่สีเขียวปนเหลือง เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกกระจิตธรรมดา^๗ Yellow-browed Warbler

11-11.5

เป็นนกขนาดเล็ก ลำตัวด้านบนสีเขียวอมเทา ท้องสีขาวหรือขาวอมเหลือง มีแถบปีกสองแถบ แถบที่สองหนากว่าแถบแรก มีขอบขนปีกมีสีอ่อนเห็นเป็นลายเส้นที่ปีก คิ้วสีขาวอมเหลือง ส่วนใหญ่ไม่มีแถบกระหม่อมและแถบตะโพก ปากล่างเหลืองส้ม สามารถพบได้ตามป่า ดงไม้พุ่ม และสวน เป็นนกอพยพ พบบ่อยมาก

นกกระจิตเขียวปีกสองแถบ Two-barred Warbler *Phylloscopus plumbeitarsus*

12

เป็นนกขนาดเล็ก ลำตัวด้านบนสีเขียวอมเทา ท้องสีขาวนวล และมีแถบปีกสองแถบ แต่มักเห็นแถบที่สองที่หนาและยาวได้ชัดเจนกว่า หากเป็นชุดขนเก่าอาจเห็นเพียงแถบเดียว จะงอยปากล่างเป็นสีส้มเข้ม และตีนสีออกชมพู พบได้ตามป่าโปร่งและชายป่า ยกเว้นภาคใต้ตอนล่าง

เป็นนกอพยพ พบบ่อย

นกกระจิตสีคล้ำ Dusky Warbler *Phylloscopus fuscatus*

12-12.5

เป็นนกขนาดเล็ก อยู่ในกลุ่มนกกระจิตสีน้ำตาล ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลเข้มกว่าลำตัวด้านล่าง ก้น และท้องสีเสมอกัน ใต้คอ และอกสีจางกว่าเล็กน้อย คีวยาวสีน้ำตาลอ่อน ปากบนสีเข้มกว่าปากล่าง ลักษณะคล้ายกระจิตปากหนามาก

เป็นนกอพยพ พบบ่อย

นกกระจัดหัวโลกเหนือ Arctic Warbler

12.5-13

เป็นนกขนาดเล็ก ปากค่อนข้างยาวเมื่อเทียบกับนกกระจัดชนิดอื่น คิ้วยาวสีขาวอมเหลืองยาวจรดหน้าผาก ลำตัวด้านบนสีออกเขียวอมเทา มีขีดสีขาวอมเหลืองที่ปีก 1 ขีด บางครั้งอาจเห็นเป็น 2 ขีด ลำตัวด้านล่างสีขาวอมเทา คล้ายนกกระจัดคัมชัตกามาก สามารถจำแนกออกจากกันได้โดยเสียงร้องหรือใช้เทคนิคทางอนุชีววิทยาเท่านั้น

เป็นนกอพยพผ่าน และนกอพยพ พบบ่อย

นกกระจัดคัมชัตกา Kamchatka Leaf-warbler

12-13

เป็นนกขนาดเล็ก ปากค่อนข้างยาวเมื่อเทียบกับนกกระจัดชนิดอื่น คิ้วยาวสีขาวอมเหลืองแต่ไม่ยาวจรดหน้าผาก ลำตัวด้านบนสีออกเขียวอมเทา มีขีดสีขาวอมเหลืองที่ปีก 1 ขีด บางครั้งอาจเห็นเป็น 2 ขีด ลำตัวด้านล่างสีขาวอมเทา คล้ายนกกระจัดหัวโลกเหนือมาก สามารถจำแนกออกจากกันได้โดยเสียงร้องหรือใช้เทคนิคทางอนุชีววิทยาเท่านั้น

เป็นนกอพยพ พบไม่บ่อยหรืออาจถูกมองข้าม

นกกระจิดขาสีเนื้อ Pale-legged Leaf-warbler

12-13

เป็นนกขนาดเล็ก หลังเป็นสีเขียวอมน้ำตาล ตะโพกลี้นกว่าหลังและหาง มีแถบคาดปีกสีอ่อน 2 แถบ กระหม่อมสีเขียวอมเทาเข้มกว่าลำตัว มีแถบคาดตาสีเข้ม และแถบคิ้วยาวสีขาว โคนปากล่าง และขาออกสีชมพู หรือสีเนื้อ ชอบหากินตามพุ่มไม้ หรือกิ่งไม้ที่ไม่สูงมากนัก พบเห็นได้ทั่วไปในช่วงเดือนเมษายน พบได้บ่อยตามไม้พื้นล่างในป่าที่ไม่รกทึบจนเกินไป ป่าชายเลน และสวนสาธารณะ กระจายอยู่ทั่วประเทศ ยกเว้นบางส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ตอนล่าง จับแมลงกินเป็นอาหาร

เป็นนกอพยพ พบบ่อย

นกกระจิดหัวมงกุฎ Eastern Crowned Leaf-warbler

12.5-13

เป็นนกขนาดเล็ก ปากค่อนข้างยาวเมื่อเทียบกับกระจิดอื่น ๆ ปากบนสีเข้มกว่าปากล่างที่มีสีส้ม ลำตัวด้านบนสีเขียวแกมเหลือง หัวมีสีเข้มกว่าลำตัวเล็กน้อย มีแถบกลางหัวสีเขียวแกมเหลือง คีวออกขาว แถบคาดตาสีเข้ม แถบคาดปีกสีเหลืองอ่อน 1 แถบ คอและลำตัวด้านล่างสีออกขาว ก้นสีเหลืองจาง ๆ พบเห็นได้ตามป่า และสวน

เป็นนกอพยพผ่าน และนกอพยพ พบค่อนข้างบ่อย

นกกระจิดปากหนา *Radde's Warbler* *Phylloscopus schwarzi*

13.5-14

เป็นนกขนาดเล็ก แต่มีขนาดใหญ่ที่สุดในบรรดานกกระจิดสีน้ำตาล คิ้วยาวสีออกขาว แต่บริเวณหัวคิ้วแกมน้ำตาลเหลือง ปากหนา แข็ง และตินหนากว่านกกระจิดสีน้ำตาลตัวอื่นๆ กันสีน้ำตาลเข้มกว่าส่วนท้อง แข็ง และตินสีชมพูเข้ม หรือส้มแกมน้ำตาล สามารถพบได้ตามไม้พุ่ม ป่าโปร่ง ชายป่า ป่าละเมาะ และทุ่งหญ้า เป็นนกอพยพ พบค่อนข้างบ่อย

นกกระจิดซาคาลิน *Sakhalin Leaf-warbler* *Phylloscopus borealoides*

11-11.5

เป็นนกขนาดเล็ก เพศผู้ และเพศเมียมีลักษณะคล้ายกัน มีคิ้วยาวสีขาวเด่นชัด แถบคาดตาสีดำ กระหม่อมสีเขียวเข้มอมน้ำตาล ปีกสีเขียวอมน้ำตาลอ่อนกว่ากระหม่อม มีแถบปีกสั้น ๆ 2 แถบ ลำตัวด้านล่างสีขาว สีข้างสีน้ำตาลอ่อน ปากเล็กสั้นสีดำ อาจไม่สามารถจำแนกได้จากนกกระจิดซาสีเนื้อในธรรมชาติ นอกจากฟังเสียงร้อง พบตามสวนและ ป่าทุกประเภท

เป็นนกอพยพผ่าน พบไม่บ่อยนัก

นกแว่นตาขาวสีข้างแดง Chestnut-flanked White-eye 11.5 *Zosterops erythroleurus*

เป็นนกขนาดเล็ก มีวงสีขาวรอบตา ลำตัวด้านบนเขียวแกมเหลือง ออก และท้องสีเทา คอ และกันสีเหลือง สีข้างมีแถบสีแดงอมส้ม หรืออาจเป็นสีขาว ทั่ว มักอยู่รวมกันเป็นฝูง หรืออยู่กับนกขนาดเล็กชนิดอื่น ๆ กระโดดไปตามตามพุ่มไม้เพื่อจับแมลงเป็นอาหาร พบได้ในป่า ชายป่า หรือดงไม้

เป็นนกอพยพ พบค่อนข้างบ่อย

นกกิ้งโครงเกลบหลังม่วงดำ Purple-backed Starling 17-19 *Agropsar sturninus*

เป็นนกขนาดกลาง ปลายปากดำ โคนปากสีจางกว่าเล็กน้อย ปีกสีดำเหลือบเขียวเป็นมัน มีแถบสีอ่อนเป็นลายขวาง หลัง และแต้มที่ท้ายทอยสีดำเหลือบม่วงเป็นมัน หัว และลำตัวด้านล่างสีเทาอ่อน ตะโพกสีน้ำตาลอ่อน เพศเมีย คล้ายตัวผู้แต่กระหม่อม และลำตัวด้านบนสีออกน้ำตาล ขนไม่เป็นมัน พบได้บริเวณป่าโปร่ง พื้นที่โล่ง พื้นที่เกษตร และพบอยู่เป็นฝูง เป็นนกอพยพผ่าน และอพยพ พบไม่บ่อย

นกเอี้ยงสาริกา Common Myna

Acridotheres tristis

24.5-27

เป็นนกขนาดกลาง มักกระโดดหรือเดินหากินอยู่ตามพื้น ลักษณะเด่น คือ ปาก และหนังรอบตาสีเหลือง ลำตัวสีน้ำตาล หัว และอกดำ ขณะหุบปีกขอบปีกเห็นเป็นแถบขาวข้างลำตัว ซึ่งจะเห็นเป็นแถบสีขาวทั้งด้านบนและด้านล่างของปีกขณะบิน ท้องและก้นสีขาว กินอาหารได้หลายชนิด ทั้งผลไม้ และสัตว์ขนาดเล็กอื่น ๆ เช่น แมลง ไล่เดือย พบได้ทั่วไปในเขตเมือง และพื้นที่เกษตร เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกเอี้ยงหงอน White-vented Myna

Acridotheres grandis

24.5-27.5

เป็นนกขนาดกลาง มักกระโดดหรือเดินหากินอยู่ตามพื้น ลักษณะเด่น คือ มีหงอนที่หน้าผาก ปากสีเหลือง ลำตัวสีดำ ขณะหุบปีกขอบปีกเห็นเป็นแถบขาวข้างลำตัว ซึ่งจะเห็นเป็นแถบสีขาวทั้งด้านบนและด้านล่างของปีกขณะบิน ก้นและปลายหางสีขาว กินอาหารได้หลายชนิด ทั้งผลไม้ และสัตว์ขนาดเล็กอื่น ๆ เช่น แมลง ไล่เดือย พบได้ทั่วไปในเขตเมืองและพื้นที่เกษตร

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกเดินดงสีดำ Chinese Blackbird *Turdus mandarinus*

27-29

เป็นนกขนาดกลาง เพศผู้ ขนทั่วทั้งตัวสีดำล้วน จะงอยปาก และหนังรอบดวงตาสีเหลือง ขาสีดำ เพศเมียขนตามลำตัวสีน้ำตาลเทาดำ คอสีน้ำตาลอ่อน มีลายขีดบาง ๆ อกสีน้ำตาลจาง จะงอยปากบนสีน้ำตาลเข้ม ถึงดำ จะงอยปากล่างสีเหลือง หนังรอบตาสีเหลือง พบตามชายป่า หรือป่าดิบ

เป็นนกอพยพ หายาก

นกเดินดงสีคล้ำ Eyebrowed Thrush *Turdus obscurus*

22.5-24.5

เป็นนกขนาดกลาง ลำตัวด้านบนสีน้ำตาล หางสีน้ำตาล อกสีน้ำตาลอ่อน ส่วนท้องถึงกันมีสีขาว เพศผู้หัวสีเทาถึงคอ มีคิ้วและเคราสีขาว ในเพศเมียหัวสีน้ำตาลเข้ม คิ้ว ครา คาง มีเส้นสีขาว ปากบนสีน้ำตาลเข้ม ปากล่างสีเหลืองอมส้มปลายดำ ขาสีเหลือง พบได้ตามป่าดิบ หรือชายป่า อาจพบเดี่ยว ๆ หรือเป็นฝูงใหญ่ พบได้บ่อยกว่านกเดินดงชนิดอื่น

เป็นนกอพยพ พบค่อนข้างบ่อย

นกเดินดงสีเทาดำ Siberian Thrush

Geokichla sibirica

20.5-23

เป็นนกขนาดกลาง ตัวผู้ลำตัวด้านบนสีเทาเข้มปนน้ำเงิน มีคิ้วขาวสีขาว ลำตัวด้านล่างสีอ่อนกว่าเล็กน้อย สีค่อยๆ จางลงไล่จากอกไปยังท้อง ก้นลายสีเทาเข้มสลับขาว ตัวเมียสีออกน้ำตาล คิ้วขาวสีขาวปนเหลือง คอสีขาวปนเหลือง อกและท้องเป็นลายเกล็ดขาวปนเหลืองสลับกับสีเหลืองเข้ม ค่อยๆ จางลงบริเวณท้อง ปลายหางมีแถบขาว

เป็นนกอพยพผ่าน พบไม่บ่อย

นกเดินดงหัวสีส้ม Orange-headed Thrush

Geokichla citrina

20-23

เป็นนกขนาดกลาง ปากสีดำ หัว คอ อกสีส้ม ท้องส่วนล่างและก้นสีขาว ปีกมีแถบสีขาวสั้น ๆ 1 แถบ ตัวผู้ลำตัวด้านบนสีเทาปนฟ้า ตัวเมียลำตัวด้านบนสีเทาอมเขียว มีแถบสีดำสั้น ๆ 2 แถบในแนวตั้งบริเวณตา และหางตา

เป็นนกอพยพ พบไม่บ่อย หรือพบบ่อยในบางแห่ง

นกกาขเหนดง White-rumped Shama *Copsychus malabaricus*

21.5-28

เป็นนกขนาดกลาง มีลักษณะ และขนาดคล้ายกับนกกาขเหนบ้าน ที่แตกต่างกัน คือ มีท้องสีแดง สะโพกสีขาว และหางจะยาวปลายหางมีลักษณะมน ขนขอบหางด้านนอกมีสีขาว พบหากินลำพังหรือหากินเป็นคู่ตามพุ่มไม้ของป่าดิบชื้น ป่าเบญจพรรณ รวมทั้งป่าพื้นที่สภาพ นกชนิดนี้โดยปกติจะไม่บินสูงนัก มีเสียงไพเราะจึงมักถูกจับไปเลี้ยงในกรง

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย

นกกาขเหนบ้าน Oriental Magpie Robin *Copsychus saularis*

19-21

เป็นนกที่มักเป็นที่คุ้นเคยพบตามบ้านเรือนและสวน มีขนาดกลาง เพศผู้มีลำตัวด้านหลัง หัว ออก และหางสีดำ ปีกมีสีดำ และมีแถบยาวสีขาวบริเวณขนปีก เพศเมียมีคอ และอกสีเทา ขอบกระดอกไปตามต้นไม้หรือลงพื้นเพื่อหากินหนอน นอกจากนั้นยังพบตามป่าชายเลน

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกเขนทองแดง Daurian Redstart

Phoenicurus aureoreus

15

เป็นนกขนาดเล็ก ตัวผู้หัวด้านบนสีเทา หน้าและคางสีดำ ปีกและหลังสีดำ มีแถบกว้างสีขาวบนปีก ท้อง ตะโพก และหางคู่นอกสีแดงตัดกับหางสีดำ ตัวเมียสีน้ำตาลแดง มีแถบสีขาวบนปีก

เป็นนกอพยพ พบไม่บ่อย

นกเขนน้อยไซบีเรีย Siberian Blue Robin

Larvivora cyane

13.5-14.5

เป็นนกขนาดเล็ก เพศผู้ลำตัวด้านบนสีฟ้าเข้ม ตัดกับลำตัวด้านล่างที่มีสีขาว มีแถบสีดำคาดผ่านตา ข้างคอลงมาถึงข้างอก หากเป็นวัยอ่อนจะมีขนสีน้ำตาลปน เพศเมียจะมีสีเทาปนน้ำตาล ตะโพก และหางฟ้า แก้ม ออก และสีข้างสีน้ำตาลอ่อน หากเป็นวัยอ่อนสีตามลำตัวจะเข้ม หางไม่เป็นสีฟ้า พบอาศัยตามป่าหรือชายป่า หรือสวน

เป็นนกอพยพ พบบ่อย

นกจับแมลงคอแดง Taiga Flycatcher *Ficedula albicilla*

13-13.5

เป็นนกที่มีขนาดเล็ก ปากสีดำ หัว และลำตัวด้านบนน้ำตาลแกมเทา หางดำ ขอบทางด้านนอกมีสีขาว ลำตัวด้านล่างขาวแกมเทา ในช่วงฤดูผสมพันธุ์เพศผู้ได้คอจะมีสีส้มเข้ม มีพฤติกรรมชอบกระดกหาง พบได้ตามพื้นที่ป่าโปร่ง สวนผลไม้ และสวนสาธารณะ เป็นนกอพยพ พบบ่อยมาก

นกจับแมลงสีน้ำตาล Asian Brown Flycatcher *Muscicapa latirostris*

12.5-13.5

เป็นนกขนาดเล็ก ลำตัวบริเวณหลัง หัว และหางมีสีน้ำตาล ท้องสีขาวนวล ปลายจะงอยปากสีดำ โคนจะงอยปากมีสีเหลืองรอบ ๆ ตามีสีขาวนวล ขณะเกาะกิ่งไม้ ปีกจะตกคู่แนบกับลำตัว หากินล่าฟังบริเวณป่าเบญจพรรณ ป่าดิบเขา ป่าชายเลน และตามสวน

เป็นนกอพยพ พบบ่อยมาก

นกจับแมลงสีคล้ำ Dark-sided Flycatcher

11.5-13

Muscicapa sibirica

เป็นนกขนาดเล็ก มีขนาดเล็ก และลักษณะคล้ายนกจับแมลงสีน้ำตาลแต่จะแตกต่างกันที่จะงอยปากของนกชนิดนี้สั้นกว่าและมีสีดำ บริเวณขากรรไกรล่างมีแถบสีน้ำตาลดำ บริเวณอกมีลายขีดสีน้ำตาลดำ และปีกมีความยาวมากเกือบถึงขนหาง พบตามป่าดิบ ป่าชายเลน

เป็นนกอพยพ และอพยพผ่าน พบบ่อย

นกจับแมลงสีน้ำตาลแดง Ferruginous Flycatcher

12.5-13

Muscicapa ferruginea

เป็นนกขนาดเล็ก เพศผู้ และเพศเมียมีลักษณะคล้ายกัน ส่วนหัวสีเทา มีแถบเคราสีเทาตัดกับคางสีขาว วงตาสีขาวเด่นชัด หลังสีน้ำตาลแดงอมเทา ตะโพกสีน้ำตาลแดงสด ปีกสีเข้มมีแถบปีกสีน้ำตาลแดง ส่วนท้องไล่ตั้งแต่บริเวณคอลงมาสีน้ำตาลแดง เข้มด้วยสีเทาเล็กน้อย โดยเฉพาะบริเวณอก ขนคลุมกันสีเดียวกับท้อง ส่วนมากพบในช่วงอพยพทั้งไป และกลับช่วงเดือนตุลาคม และเมษายน

เป็นนกอพยพ (ภาคใต้) และนกอพยพผ่าน พบไม่บ่อย

นกจับแมลงหลังเขียว Green-backed Flycatcher

13-13.5

Ficedula elisae

เป็นนกขนาดเล็ก เพศผู้ และเพศเมีย มีลักษณะแตกต่างกัน ในเพศผู้มีแถบคิ้วสีเหลืองอมเขียว ลำตัวด้านหลังสีน้ำตาล ตะโพกสีเหลืองอมเขียวขนาดใหญ่เห็นเด่นชัด มีแถบปีกสีขาวขนาดใหญ่ทั้ง 2 ข้าง ลำตัวด้านล่างตั้งแต่คอลงมาสีเหลือง ขนคลุมกันสีขาว จะงอยปากเล็กสีดำ เพศเมียลำตัวด้านบนสีน้ำตาล หางสีน้ำตาลแดง แถบปีกเล็ก ๆ สีน้ำตาล ลำตัวด้านล่างสีเหลืองหม่น ออกมีลายจาง ๆ พบได้ตาม สวน ป่าชายเลน และตามเกาะ

เป็นนกอพยพ และอพยพผ่าน หายาก

นกจับแมลงตะโพกเหลือง Yellow-rumped Flycatcher 13-13.5

Ficedula zanthopygia

เป็นนกขนาดเล็ก เพศผู้มีลักษณะคล้าย นกจับแมลงคิ้วเหลืองแต่แถบคิ้วเป็นสีขาวขนาดใหญ่ ลำตัวด้านหลังสีดำสนิท ตะโพกสีเหลืองสด มีแถบปีกสีขาวขนาดใหญ่ทั้ง 2 ข้างลักษณะเป็นรูปตัว L ลำตัวด้านล่างตั้งแต่คอลงมาสีเหลืองสด ตัดกับขนคลุมกันสีขาว จะงอยปากเล็กสีดำ เพศเมียลำตัวด้านบนสีน้ำตาล บริเวณลำตัวด้านล่างสีเหลืองอ่อน ตัดกับขนคลุมกันสีขาว แถบปีกสีขาวเล็กกว่าในเพศผู้ พบได้ตาม สวน ป่าทุกประเภท และตามเกาะ

เป็นนกอพยพผ่าน พบบ่อยหรือพบ บ่อยมาก

♂

♀

นกจับแมลงคิ้วเหลือง *Narcissus Flycatcher* *Ficedula narcissina*

13-13.5

เป็นนกขนาดเล็ก เพศผู้และเพศเมียมีลักษณะแตกต่างกัน ในเพศผู้มีแถบคิ้วสีเหลือง ส้มยาวตั้งแต่หัวตาถึงท้ายทอย ลำตัวด้านหลังสีดำสนิท ตะโพกสีเหลืองส้มขนาดใหญ่เห็นเด่นชัด มีแถบปีกสีขาวขนาดใหญ่ทั้ง 2 ข้าง ลำตัวด้านล่างตั้งแต่คอลงมาสีเหลืองส้มค่อย ๆ จางลง ขนคลุมกันสีขาว จะงอยปากเล็กสีดำ เพศเมียลำตัวด้านบนสีน้ำตาล หางสีน้ำตาลอมแดง ลำตัวด้านล่างขาวอมเหลือง ออกมีลายจาง ๆ พบได้ตาม สวน ป่าชายเลน และตามเกาะ เป็นนกอพยพผ่าน หายากมาก

นกจับแมลงด้าอกสีส้ม *Mugimaki Flycatcher* *Ficedula mugimaki*

13-13.5

เป็นนกขนาดเล็ก เพศผู้ และเพศเมียมีลักษณะแตกต่างกัน ในเพศผู้มีแถบคิ้วสีขาว ลำตัวด้านหลังสีดำสนิท ตะโพกสีดำ มีแถบปีกสีขาวขนาดใหญ่ทั้ง 2 ข้าง ลำตัวด้านล่างตั้งแต่คอลงมาสีส้มสดตัดกับท้องส่วนล่างสีขาว ขนคลุมกันสีขาว จะงอยปากเล็กสั้นสีดำ เพศเมียลำตัวด้านบนสีน้ำตาล บริเวณคางสีส้มไล่ระดับลงมาเรื่อยๆจนขาว ออกสีส้มจาง ๆ พบได้ตาม สวน ป่าทุกประเภท และตามเกาะ เป็นนกอพยพ และอพยพผ่าน พบบ่อย

นกจับแมลงพันธุ์จีน Chinese Blue Flycatcher *Cyornis glaucicomans*

14-15

เป็นนกขนาดเล็ก เพศผู้ และเพศเมียมีลักษณะแตกต่างกัน ในเพศผู้มีแถบคิ้วสีฟ้า เหลือบ (สังเกตเห็นได้ยาก) ลำตัวด้านบนสีน้ำเงินเข้ม หน้าสีเข้มกว่าลำตัวเล็กน้อย แถบคางสีส้มแคบ ๆ เป็นรูปตัว V แต่ไม่สุด ถึงโคนจะงอยปาก จะงอยปากเล็กสีดำ เพศเมียลำตัวด้านบนสีน้ำตาล บริเวณคางสีส้มแคบ ๆ ไล่ระดับลงมาเรื่อย ๆ จนขาว ออกสีส้มจาง ข้างแก้มสีน้ำตาล พบได้ตาม สวน ป่าทุกประเภท และตามเกาะ

เป็นนกอพยพ พบไม่บ่อย

นกจับแมลงสีฟ้า Verditer Flycatcher *Eumyias thalassinus*

15-17

เป็นนกขนาดกลาง ลำตัวมีสีฟ้าอมเขียว บริเวณโคนจะงอยปากถึงขอบตามีสีดำ นกเพศเมียจะมีสีหม่นกว่าเพศผู้ และบริเวณกันจะมีลายตามขวาง มักหากินเป็นคู่หรือลำพัง ตัวเดียวตามป่าดิบเขา ชายป่า ป่าชายเลน หรือตามสวน

เป็นนกอพยพ พบไม่บ่อย

นกจับแมลงสีฟ้าออกดำ Blue-and-white Flycatcher

18

เป็นนกขนาดกลาง เพศผู้ และเพศเมีย มีลักษณะแตกต่างกัน เพศผู้มีลักษณะคล้าย นกจับแมลงสีฟ้าท้องขาว แตกต่างกันในส่วน ของใบหน้าไล่ลงมาจนถึงหน้าอกสีน้ำเงินเข้ม จนเกือบดำสนิท ส่วนท้องไล่ตั้งแต่บริเวณคอ ลงมาสีขาวตัดกับลำตัวส่วนที่เหลือ เพศเมีย คล้ายเพศเมียของนกจับแมลงสีฟ้าท้องขาว มากจนอาจไม่สามารถจำแนกชนิดได้

เป็นนกอพยพผ่าน พบไม่บ่อย

นกจับแมลงสีฟ้าท้องขาว Zappey's Flycatcher

18

เป็นนกขนาดกลาง เพศผู้ และเพศเมีย มี ลักษณะแตกต่างกัน เพศผู้ ส่วนหัวลำตัวด้านบนตลอดจนตะโพก คาง และหน้า สีฟ้าสด อมน้ำเงิน ส่วนท้องไล่ตั้งแต่บริเวณคอลงมา สีขาวตัดกับลำตัวส่วนที่เหลือ เพศเมียลำตัว ด้านบนสีน้ำตาลตัดกับส่วนท้องสีขาว หางสี น้ำตาลแดง คางสีขาว อาจพบลักษณะเป็น รูปสามเหลี่ยมสีขาวที่คาง (ซึ่งมีข้อสันนิฐาน ว่าอาจใช้เป็นจุดจำแนกกับเพศเมียของนกจับ แมลงสีฟ้าออกดำ)

เป็นนกอพยพผ่าน พบไม่บ่อย

นกกระเป๋องฟ้า Blue Rock-Thrush

Monticola solitarius

21-23

♂

♀

เป็นนกขนาดกลาง ลำตัวมีสีเทาอมฟ้า ด้านหลังมีแต้มสีขาวขนาดเล็ก ส่วนบริเวณท้องมีสีเหลืองอมฟ้า และเห็นขอบสีขาวคล้ายเกล็ดปลา ชอบเกาะตามโขดหินและตามหลั้ค โดยจะขีดตัวตั้งขึ้น หากินลำพังตัวเดียว มักพบตามบ้านเรือนตามเกาะต่าง ๆ เพศเมียลำตัวด้านบนสีเทาแกมน้ำตาล ออกและท้องมีลายเกล็ดสีน้ำตาล

เป็นนกอพยพ พบบ่อย

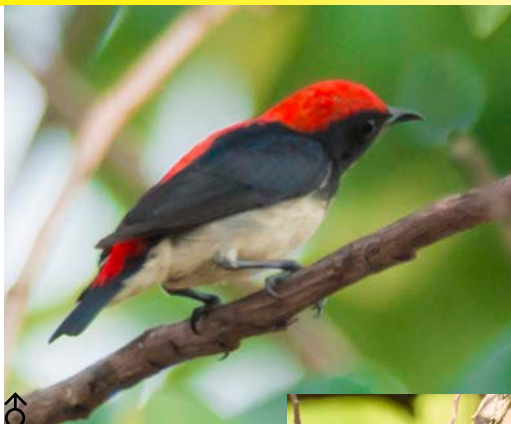
นกสีชมพูสวน Scarlet-backed Flowerpecker

Dicaeum cruentatum

8.5-9

เป็นนกขนาดเล็ก เพศผู้ และเพศเมียมีลักษณะแตกต่างกันโดยที่เพศผู้ลำตัวจะมีสีดำ มีแถบสีแดงพาดตั้งแต่หน้าผาก หัว ไปจนถึงหลัง และตะโพก หางสีดำ ท้องสีครีม จะงอยปากสั้น เพศเมียบริเวณส่วนหลังมีสีน้ำตาลอมเทา บริเวณตะโพกสีแดง หากเป็นเพศผู้ที่ยังไม่เต็มวัยจะไม่มีแถบสีแดงด้านหลัง นกเหล่านี้กินเมล็ดกาฝากเป็นอาหาร เวลาถ่ายมักจะเหวี่ยงปัสสาวะกับกิ่งไม้ ทำให้เมล็ดงอกออกมาเป็นต้นกาฝากที่ขึ้นตามต้นไม้ มักพบในสวน และตามในเือง

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

♂

♀

นกกินปลีอกเหลือง Olive-backed Sunbird *Cinnyris jugularis*

10.5-11.5

เป็นนกขนาดเล็ก มีขนาดเล็กกว่านกกินปลีคอสีน้ำตาลเล็กน้อย ปากยาวโค้งลง เพศผู้ และเพศเมียมีลักษณะต่างกัน โดยที่นกเพศผู้จะมีอกสีน้ำเงินเข้ม ขณะช่วงผลัดขนก่อนฤดูผสมพันธุ์ของเพศผู้จะมีแถบสีน้ำเงินตรงกลางคอถึงอก เพศเมียมีลักษณะคล้ายนกกินปลีคอสีน้ำตาล แต่มีขนาดเล็กกว่าเล็กน้อย ชอบหากทั้งสองข้างสีเขียว พบหากินน้ำหวานดอกไม้และแมลงตามป่า และพบที่โล่งป่าชายเลน และตามสวน

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกกินปลีคอสีน้ำตาล Brown-throated Sunbird *Anthreptes malacensis*

13.5-14

เป็นนกขนาดเล็ก จะงอยปากยาวโค้งลงเหมาะสำหรับดูดน้ำหวาน และกินแมลง บริเวณส่วนหลังของลำตัวมีสีเขียวเข้ม ขนาดตัวใหญ่กว่านกกินปลีอกเหลืองทั้งเพศผู้ และเพศเมีย มีลักษณะต่างกันโดยที่บริเวณคอมีสีน้ำตาล บริเวณหัวไหล่มีสีม่วงเข้มเป็นเงา ขณะที่เพศเมีย ท้องมีสีเหลือง ส่วนเหนือตาและใต้ตามีเส้นสีเหลืองอ่อนคล้ายวงรอบตา แต่ไม่ต่อกัน

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกกระจาบบรรณดา Baya Weaver

Ploceus philippinus

14.5-15

เป็นนกขนาดเล็ก ถูผสมพันธุ์เพศผู้ปากสีดำ มีแถบสีเหลืองสดจากหน้าผากถึงท้ายทอย หน้าสีน้ำตาลเข้ม ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลเข้ม ขอบขนสีจางทำให้ดูเป็นลาย ลำตัวด้านล่างสีน้ำตาลอ่อน เพศผู้นอกฤดูผสมพันธุ์ และเพศเมียมีลักษณะเหมือนกัน คือ ลำตัวด้านบนสีน้ำตาลเข้มกว่าลำตัวด้านล่าง แต่มีขอบขนสีจางทำให้ดูเป็นลายจากหัวถึงปลายปีก ตะโพกสีน้ำตาลอ่อน รั้งรูปทรงกลม มีท่อยาวห้อยลงมาด้านล่างใช้เป็นทางเข้าออก มักทำรังอยู่ร่วมกันหลาย ๆ รัง บนต้นไม้ต้นเดียวกัน กินอาหารได้ทั้งเมล็ดพืช และแมลง

เป็นนกประจำถิ่น พบได้บ่อย

นกกระจอกตาล Plain-backed Sparrow

Passer flaveolus

13.5-15

เป็นนกขนาดเล็กในกลุ่มนกกระจอก ปากหนาตรงสั้น หลังไม่มีลายต่างจากนกกระจอกชนิดอื่น แก้มสีเหลืองอมเทาไม่มีแต้มสีดำ ตัวผู้มีแถบสีน้ำตาลแดงจากหลังตาต่อเนื่องมายังด้านหลัง คอเป็นแถบสีดำ ลงมาจนถึงอกตอนต้น แก้มและท้องสีเหลืองอมเทา ตัวเมียสีเหลืองแกมเทา

นกประจำถิ่น พบบ่อยในบางพื้นที่

นกกระตีดขี้หมู Scaly-breasted Munia

12-12.5

เป็นนกขนาดเล็ก ปากดำ หัว คอ และลำตัวด้านบนสีน้ำตาลเข้ม ออก และสีข้างมีลายเกล็ดสีน้ำตาลสลับสีเทา ท้อง และก้นสีขาว ไม่มีลาย นกวัยอ่อนลำตัวสีน้ำตาลอ่อนกว่า ตัวเต็มวัย ออกและสีข้างสีน้ำตาลอ่อนไม่มีลาย มักพบบินหากินกันเป็นฝูงตามพงหญ้า หรือสนามหญ้า อาหารส่วนใหญ่เป็นเมล็ดพืช เป็นนกประจำถิ่น พบได้บ่อย

นกเต้าดินสวน Olive-backed Pipit

16-17

เป็นนกขนาดกลาง มองเห็น ๆ คล้ายกับนกกระจอกบ้าน มีลำตัวสีน้ำตาลอมเขียว แตกต่างกันที่นกเต้าดินสวนมีจะงอยปากเรียวยาว สีเหลืองปลายสีดำ บริเวณหน้าอกมีลายขีดสีดำ บริเวณใบหน้ามีแถบสีอ่อนบริเวณเหนือตาและอ้อมลงมาใต้คาง หากินเป็นฝูงหรือลำพังตามพื้นดิน เพื่อกินแมลง หนอน เมล็ดหญ้า อาศัยตามทุ่งหญ้าหรือป่าเสื่อมโทรม เป็นนกอพยพ พบบ่อย

นกเด้าดินทุ่งเล็ก Paddyfield Pipit

Anthus rufulus

15-16

เป็นนกขนาดกลาง ปากเรียวไม่ยาวมาก มีคิ้วสีน้ำตาลอ่อน ลำตัวด้านบนสีออกน้ำตาล ลำตัวด้านล่างสีน้ำตาลอ่อนกว่า และจางลงบริเวณท้อง มีลายขีดสีเข้มบนหัว หลัง และคอ เป็นขีดสั้น ๆ แนวยาวไปตามลำตัว ลักษณะคล้ายนกเด้าดินทุ่งใหญ่มาก ส่วนใหญ่ไม่สามารถแยกออกจากนกเด้าดินทุ่งใหญ่โดยใช้ลักษณะภายนอก แต่เสียงร้องของนกเด้าดินทุ่งเล็กจะร้องติดกันหลายพยางค์ถี่ ๆ ขณะที่นกเด้าดินทุ่งใหญ่ร้องเสียงพยางค์เดียวแล้วเว้นช่วงก่อนที่จะร้องอีกครั้ง

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยมาก

นกเด้าลมดง Forest Wagtail

Dendronanthus indicus

17-18

เป็นนกขนาดกลาง ลำตัวด้านหลังสีเขียวมะกอก คอ ออก ท้อง ก้น สีขาวแกมเหลือง ออกมีแถบสีดำพาดขวาง 2 แถบ แต่แถบล่างอาจขาดตรงกลาง ปีกสีดำมีแถบสีอ่อนคาดขวาง มีคิ้วสีอ่อนเหนือตายาวไปจรดท้ายทอย หากินตามพื้นที่ พบได้ตามป่าดิบ ป่าโปร่ง สวนผลไม้ สวนสาธารณะ

เป็นนกอพยพ พบไม่บ่อยหรือบ่อยบางพื้นที่

นกเด้าลมเหลือง Eastern Yellow Wagtail

17

นกชนิดนี้ขนาดใกล้เคียงกับนกเด้าลมหลังเทา แตกต่างกันที่นกชนิดนี้มีลำตัวด้านบนสีน้ำตาลปนเขียว หางสั้นกว่า ส่วนคอ ออก และท้องอาจมีสีแตกต่างกันตั้งแต่สีเหลืองจาง ๆ หรือเหลืองเข้ม บางชนิดย่อยอาจมีคิ้วสีอ่อนเหนือตา เพศเมียมีคอ ออก และท้องสีนวล อาศัยใกล้แหล่งน้ำในป่าหญ้า ชายหาด เป็นนกอพยพ พบไม่บ่อย

นกเด้าลมหลังเทา Grey Wagtail

19

กลุ่มนกชนิดนี้เป็นนกขนาดกลาง เวลาเดินมักจะกระดกหางขึ้นลง หางยาว หัวท้ายทอยและหลังสีเทา ตะโพกเหลือง คอและอกสีขาว กันสีเหลือง ในช่วงฤดูผสมพันธุ์เพศผู้มีสีดำตั้งแต่คอถึงอกส่วนบน ออก ท้อง กันจะเปลี่ยนเป็นสีเหลือง มักจะเดินหาแมลงบริเวณพื้นใกล้แหล่งน้ำ

เป็นนกอพยพ พบบ่อย

ปักษาพรรณ

ในพื้นที่เกาะเสม็ดสาร และเกาะช้างเคียง

...เดินพลาง ทางข่ม คณานก
กระจอกตาล ไล่กระจาบ ธรรมดา

ตัดขี้หมู หันแต่ แต่แว้ดร้อง
กะบัดกวก รักเห็น กะเต็นนาน

กางเขนดง เขนบ้าน ผ่านดวงจิต
กาน้ำเล็ก กาแวน แทนอุทัย

กินปลีศอ คอ-อก น้ำตาลเหลือง
กินปัยโยง โกงกาง หัวไทรำ

ท่ายทอยดำ ธรรมดา ทาขม้น
ไชปี่เรีย เขนน้อย ละห้อยพา

ทั้งแดงส้ม จับแมลง แฉงสีฟ้า
ดำแข่งแซว แซวสวรรค์ พลันให้เพลิน

เต้าลมเหิร เดินดง แอ่นพวงร้อน
ตะขาบดง พงเอี้ยง แอ่นเสียงดี

นางนวลแกลบ จับคู่ ไปสู่ขอ
ปรอดจ้อง ปากห่าง กร่างเข้ามา

พญาไฟ สีเทา เปล้าอกลม่วง
เหล่านกยาง ก้าวผิน ปีนสุดปลาย

แฉ้ววืหค แซ่แซ่ แซ่แฮ
กระจิตพา กระจับจับ ขยบันาน

กระเบื่องพ้อง ผาคัน ยืนส่นาน
รางหัวขวาน พานรัก ให้พักใจ

เกาะพินิจ กะลิ่ง ฟังอาศัย
กาเหว่าให้ กิ่งโครงแกลบ แดบม่วงดำ

แก้วไม่เงื้อง แก็กตาม ดุงามชำ
ไก่อ้าย่า เขาใหญ่ ไฟชัว

ทอ้งแดงถื่น เขนยาม ขามหนักหนา
คึดคุดมา เค้าคุ่ม หลบพุ่มเดิน

อีกจาบคา เชี่ยวบั้งใหญ่ ไม่ขัดเขิน
เต้าดินเขี้ยว ล้วนรุ่ง ทุ่งเล็กที่

ตบยงนอน ทิวา มารศรี
แต่แล้วมี นางฟ้าวรรณ กลียา

นางแอ่นรอ บั้งรอก ออกมาหา
ธรรมดา ไพร่ตก ออกกระลาย

อีการ่วง ขนไข่ ไล่เป็นสาย
ไหย่างกราย กรอกกลีบ ขยบัต๊อ

แว่นตาขาว ข้างแสง แดงจรัส
เหยี่ยวร่อนผ่าน น่านฟ้า ท่าไม่กลัว

กิ้งก่าดำ หน้าเทา เขาญี่ปุ่น
เพรกริน ลอยหน้า ท่าเหมือนเพรีย

อัญชันอก สีเทา เอามาพูด
ชวนอ้วบ ตักแตน แล่นคำคม

ส่วนส้มผี ขมพู ดุที่หัว
ดำแดงทัว เหยี่ยวรัง ทุ่งเอเชีย

ฝั่งหัวหม่น ชีครา คร่าเหยื่อเสีย
ขาวมาเขี้ยว ออสไปร เร่ลอยลม

อึแพรดปัด อีกล้วย มาคอยดม
ปักชำขมิ แสมสาร พานให้เพลิน...

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ หาดูยทจนกร

ความหลากหลายของป่าเขาพรรณ ในพื้นที่เกาะเสม็ด และเกาะช้างเคียง

จากการสำรวจนกในช่วงปี พ.ศ. 2557 จนถึงปัจจุบัน พบว่ามีนกทั้งสิ้น 158 ชนิดที่มีรายงานการพบเห็นบนเกาะเสม็ดและเกาะใกล้เคียง แต่นกทั้ง 158 ชนิดนี้บางชนิดอาจมีการพบเห็นในช่วงบางปีเท่านั้น เช่น ในการสำรวจในปี พ.ศ. 2562 พบนกที่สามารถจำแนกชนิดเพียง 86 ชนิด ดังนั้นการสำรวจความหลากหลายชนิดของนกในพื้นที่หนึ่ง ๆ จึงต้องทำการสำรวจอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาหลายปี โดยช่วงเดือนที่พบนกได้หลากหลายชนิดที่สุด คือ ช่วงเดือนมีนาคม และเมษายนของทุกปี ทำให้ช่วงเดือนดังกล่าวเป็นช่วงที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมการดูนกบนเกาะเสม็ด ผลการสำรวจในช่วงดังกล่าวในปี พ.ศ. 2562 พบนกถึง 43 ชนิด หรือประมาณ 50% ของนกที่พบในปีดังกล่าว นกประจำถิ่นที่สามารถพบได้ตลอดปีและพบเห็นได้ง่าย ได้แก่ นกกระจุบคอดำ นกกระแตแต้แว๊ด นกกาเวน นกกินปลีอกเหลือง นกเขาใหญ่ นกปรอดสวน นกปรอดหน้าवल นกยางทะเล นกสีชมพูสวน เหยี่ยวนกเขาชิดรา และนกอีแพรดแถบอกดำ

พื้นที่เกาะเสม็ดและบริเวณใกล้เคียงมีความสำคัญในแง่ของการเป็นแหล่งพักพิงของนกอพยพที่มีความสำคัญหลายชนิด เช่น นกแก้วแล้วนางฟ้า นกจับแมลงคิ้วเหลือง ที่เป็นนกอพยพหายากมากของประเทศไทย หรือ นกตะขาบดง ที่เป็นนกอพยพ ค่อนข้างหายากบนเกาะเสม็ด นอกจากนี้ยังพบนกอพยพ และอพยพผ่านที่พบไม่บ่อยหลายชนิด ได้แก่ นกกิ่งไคร้เกลบลหลังม่วงดำ นกจับแมลงดอกลีลิ้ม นกจับแมลงสีน้ำตาลแดง นกจับแมลงสีฟ้าอกดำ นกแซงแซวปากกา นกเดินดงสีเทาดำ นกเดินดงหัวสีส้ม นกคัคคูแซงแซว นกจับแมลงสีฟ้า นกเต่าลมดง นกพญาไฟสีเทา เหยี่ยวเพเรกริน และเหยี่ยวออสเปอร์

จะเห็นได้ว่าเกาะเสม็ดเป็นหนึ่งในเส้นทางอพยพของนกอพยพหลายชนิด แต่เนื่องจากมีแหล่งน้ำจืดที่เกิดจากการขุดที่มีขนาดใหญ่เพียงแห่งเดียว ประกอบกับมีปริมาณน้ำฝนในแต่ละปีไม่มากนัก เกาะเสม็ดจึงมีปัญหาในการจัดการน้ำเพื่อสนับสนุนด้าน การอนุรักษ์สำหรับพืชและสัตว์ แม้ว่าจะมีการส่งน้ำจืดจำนวนมากไปจากฝั่งแต่ถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์สำหรับนักท่องเที่ยวเป็นหลัก แต่หากสามารถ recycle น้ำเหล่านี้กลับมาใช้ใหม่ได้ก็อาจช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการขาดแคลนน้ำของเกาะเสม็ดได้ ในขณะที่เกาะเสม็ดเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ทั้งจากการเพิ่มจำนวนของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ก่อให้เกิดการสะสมของขยะ และรบกวนสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อให้บริการด้านต่าง ๆ เพื่อรับรอง ให้ความสะดวก และดูแลด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้การเพิ่มจำนวนของหมู่ป่า ก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ทำรังบนพื้น เนื่องจากหมู่ป่าสามารถกินไข่หรือลำตัวอื่นเป็นอาหารได้เช่นกัน และมีแนวโน้มที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อนักท่องเที่ยวได้ในอนาคต ดังนั้นหากมีการวางแผนการจัดการเพื่อพัฒนาเกาะเสม็ดอย่างเป็นระบบ เช่น การเพิ่มแหล่งน้ำ และ การปลูกอาหารนก และแมลง จะทำให้งานอนุรักษ์ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

เกาะแสมสาร มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งอนุรักษ์นกที่ดีแห่งหนึ่งของประเทศไทย หากมีการวางแผนการจัดการพื้นที่ ทั้งในแง่ของการปลูกพืชอาหารของนก การปรับปรุงสถานที่แหล่งน้ำเพื่อให้เหมาะกับการดำรงชีวิตของนก ในขณะเดียวกันขั้นตอนการจัดการเหล่านี้ต้องอยู่ภายใต้กรอบของเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้มีผลกระทบต่อรบกวนน้อยที่สุด เช่น ในช่วงเวลาจับคู่ผสมพันธุ์ ทำรัง หรือช่วงที่นกอพยพเข้ามาอาศัยอยู่บนเกาะต้องลดการรบกวนสภาพแวดล้อมให้น้อยที่สุด งดการตัดแต่งกิ่ง การตัดหญ้า หรือการกำจัดวัชพืช โดยเฉพาะบริเวณที่นกอพยพมาอาศัยหรือหากินอยู่

ประโยชน์ที่ได้จากการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งอนุรักษ์นก คือ การเพิ่มกิจกรรมการดูนกในแง่ของการท่องเที่ยวบนเกาะ โดยอาจจัดบริเวณให้นักดูนกสามารถเฝ้าดูนกโดยไม่รบกวนนกหรือรบกวนให้น้อยที่สุด ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถใช้ในการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ควรมีการจัดบุคลากรในการดูแลและให้ความรู้เกี่ยวกับการดูนกที่ถูกต้องให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการใช้เกาะแสมสารเป็นแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อปลูกฝังทรัพยากรบุคคลให้รู้จักการใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่อนาคตที่มีความมั่นคง และยั่งยืนของลูกหลานสืบไป

ดัชนีชื่อสามัญ (ไทย)

ชนิด	หน้า	ค	
ก			
กระจอกตาล	85	คัคคูแขวงแขว	16
กระจาบธรรมดา	85	คัคคูพันธุ์หิมาลัย	17
กระจัดข้าวโลกเหนือ	68	คัคคูพันธุ์อินเดีย	16
กระจัดขาสีเนื้อ	69	คัคคูมรกต	15
กระจัดเขี้ยวปีกสองแถบ	67	คัคคูหงอน	19
กระจัดคัมขัตกา	68	คัคคูเหยี่ยวใหญ่	18
กระจัดชาคาลิน	70	คัคคูเหยี่ยวอกแดง	17
กระจัดธรรมดา	66	คัคคูกลาย	24
กระจัดปากหนา	70	เค้ากู่, ฮูก	40
กระจัดสีคล้ำ	67	เค้าจุด	40
กระจัดหัวมงกุฏ	69	เค้าโมง, เค้าแมว	41
กระจับคอดำ	60	เค้าหูยาวเล็ก	39
กระจับธรรมดา	60		
กระจับหญ้าสีเขียว	59		
กระตืดขี้หมู	86		
กระแตแต้แว๊ด	22		
กระเปื่องผา	83		
กระปุดเล็ก	20		
กระปุดใหญ่	20		
กวัก	22		
กะเต็นน้อยธรรมดา	45		
กะเต็นหัวดำ	46		
กะเต็นอกขาว	45		
กะรางหัวขวาน	42		
กะลิง, กะแล	48		
กางเขนดง	75		
กางเขนบ้าน	75		
กาน้ำเล็ก	28		
กาแวน	58		
กาเหว่า	18		
กิ้งโครงเกลือบหลังม่วงดำ	71		
กินปัสคอสีน้ำตาล	84		
กินปัสคอสีเหลือง	84		
กินเปีย	46		
แก๊ก	41		
แก้วโมง	48		
โก่งกางหัวโต	50		
ไก่ป่าตุ้มหูขาว	10		
ข			
ขม้นท้ายทอยดำ	49		
ขม้นน้อยธรรมดา	52		
เขนทองแดง	76		
เขนน้อยไซบีเรีย	76		
เขาขาว	11		
เขาไฟ	12		
เขาใหญ่	11		

ดัชนีชื่อสามัญ (ไทย)

เต๋าลมเหลือ้ง	88	ยางทะเล	30
เดินดงสิดล้า	73	ยางโตนน้อย	31
เดินดงสิดำ	73	ยางเปีย	32
เดินดงสีเทาดำ	74	ยางไทรธรรมดา	29
เดินดงหัวสีส้ม	74	ยางไฟหัวดำ	29
ด		ว	
ดบยุงภูเขา	13	แว่นตาชาวสีข้างแดง	71
ดบยุงเล็ก	12	ส	
ดบยุงหางยาว	13	สีชมพูสวน	83
ตะขาบดง	44	ห	
ด้วแล้วนางฟ้า	49	เหยี่ยวกิ้งก่าสีดำ	35
น		เหยี่ยวขาว	34
นางนวลกลบคิ้วขาว	26	เหยี่ยวดำใหญ่	38
นางนวลกลบเคราขาว	25	เหยี่ยวแดง	33
นางนวลกลบท้ายทอยดำ	25	เหยี่ยวทุ่งพันธุ์เอเชียตะวันออก	37
นางนวลกลบธรรมดา	27	เหยี่ยวนกเขาขีดครา	34
นางนวลกลบเล็ก	26	เหยี่ยวนกเขาพันธุ์ญี่ปุ่น	37
นางนวลกลบสีกุหลาบ	27	เหยี่ยวผึ้ง	36
นางนวลกลบหงอนใหญ่	28	เหยี่ยวเพเรกริน	47
นางแอ่นบ้าน	62	เหยี่ยวรุ้ง	36
นางแอ่นแปซิฟิก	63	เหยี่ยวหน้าเทา	35
บ		เหยี่ยวออสเปร	39
บั้งรอกใหญ่	21	อ	
ป		ออก	38
โปรดคอลาย	65	อัญชันนอกเทา	21
โปรดทอง	65	อิก้อยเล็ก	23
โปรดสวน	64	อิก้อยใหญ่	24
โปรดหน้านวล	63	อิก้า	59
โปรดหัวสีเขม่า	64	อีแพรดแถบอกดำ	52
โปรดเหลือ้งหัวจุก	66	อีวาบดักแตน	19
ปากห่าง	33	อีเลื้อยลายเสือ	57
เปล้าอกสีม่วงน้ำตาล	10	อีเลื้อยสีน้ำตาล	58
พ		เอี้ยงสาริกา	72
พงคิ้วดำ	61	เอี้ยงหงอน	72
พงดักแตนท้ายทอยสีเทา	62	แอ่นกินรัง	14
พงดักแตนอกลาย	61	แอ่นตาล	14
พญาไฟสีเทา	50	แอ่นบ้าน	15
โพระดกธรรมดา	47	แอ่นพง	51
ย			
ยางกรอกพันธุ์จีน	30		
ยางเขี้ยว	31		
ยางดำ	32		

คณะปฏิบัติงานวิทยาการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ หาญยุทธนามกร

อ.ดร.ธงชัย งามประเสริฐวงศ์

อ.ดร.นนทวิชัย ดัฒนพานิช

ว่าที่ร้อยตรีศศิกรินทร์ แสนสุข

นายอัศวิทธิ์ ศรีศรีกรากิจบุต

นายกฤต อติเรก

นายวิชญนันท์ ลิ้มปฐพัฒนกิจ

นายสุทธิพงศ์ อาศิริพจน์

นายเลอสรณ์ วิศิณาส

นายกาญจน์ สฤตธีร์จันทร์

นายณัฐภัท โชติจักรติกุล

นายปรมินทร์ เสนานันท์สกุล

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากเงินงบประมาณแผ่นดินประจำปีงบประมาณ 2559 คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ โครงการ อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และหน่วยปฏิบัติการสงครามพิเศษ ทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ ที่ให้การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล โดยเฉพาะเรือเอก ดรศักดิ์ บุญวงศ์ และนาวาตรี วีรัช บรรลือเขต ที่คอยให้ความช่วยเหลือตลอดมา และขอขอบพระคุณ นายสุภาพ แพรกน้อยในการให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการเดินทาง ไป-กลับ ระหว่างฝั่ง และเกาะเสมสาร ขอขอบพระคุณภาคีชีววิทยา และ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการให้ความช่วยเหลือด้านการประสานงาน และดำเนินการด้านต่าง ๆ ขอขอบพระคุณนายอนันต์ เอี่ยมสำอางค์ นายสุกิจ มาเอ็ด รวมทั้งหน่วยยานพาหนะ และซ่อม และนายชาติร คำทอง ในการให้บริการด้านพาหนะด้วยดีตลอดมา และคุณศิริลักษณ์ นาคฉาย ที่ช่วยประสานงานฝ่ายต่าง ๆ

หนังสือเล่มนี้คงไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากไม่ได้รับข้อมูลเบื้องต้นจากหนังสือ “นกในหมู่เกาะเสมสาร” และ “ความหลากหลาย และสถานภาพนกในหมู่เกาะทะเลไทย” ของรองศาสตราจารย์วิณา เมฆวิชัย ตลอดจนกองบรรณาธิการทั้งสองเล่ม (สุทธิพงศ์ อาศิริพจน์, เลอสรณ์ วิศิณาส, ฐาปนา จ้อยเจริญ, พนิดา กรุดทอง, ธนพล วงศ์สวัสดิ์, พรชก เอกเอี่ยมณี และวณพร เทพสอน) ซึ่งขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบพระคุณครอบครัวเมฆวิชัยที่อนุญาตให้นำบทความของรองศาสตราจารย์วิณา เมฆวิชัย ในหนังสือ “นกในหมู่เกาะเสมสาร” มาใช้ในหนังสือเล่มนี้ได้

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณผู้ร่วมสำรวจ คณะที่ปรึกษา และกองบรรณาธิการ ทุกท่านที่ร่วมกันจัดทำหนังสือเล่มนี้จนประสบ ความสำเร็จในที่สุด

หนังสืออ้างอิง

- โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมองพระราชดำริโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิณา เมฆวิชัย (บรรณาธิการ) 2554 ความหลากหลาย และสถานภาพนกในหมู่เกาะทะเลไทย. Print-At-Me (Thailand) Co., Ltd. กรุงเทพฯ

- โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมองพระราชดำริโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิณา เมฆวิชัย (บรรณาธิการ) 2553 นกในหมู่เกาะเสมสาร. Print-At-Me (Thailand) Co., Ltd. กรุงเทพฯ

- จารุจินต์ นภีตะภัญญ์, กานต์ เลขกุล, วัชร สวงนสมบัติ. 2555 คู่มือศึกษาธรรมชาติหมอบุญส่ง เลขะกุล นกเมืองไทย. บริษัท ด้านสหการพิมพ์ จำกัด. กรุงเทพฯ

- Winkler, D.W., Billerman, S.M., Lovette, I.J. (2015). Bird Families of the World: An Invitation to the Spectacular Diversity of Birds. Lynx Edicions, Barcelona.

- Treesucon, U. and Limparungpatthanakij, W. (2018). Birds of Thailand. Lynx and BirdLife International Field Guides. Lynx Edicions, Barcelona.

